

Institutul de
Politici Publice

ODNOKLASSNIKI

ȘI ALEGERI PARLAMENTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Institutul de Politici Publice
Chișinău, 2019

Institutul de
Politici Publice

Autori:

Arcadie Barbaroșie

Raisa Guțu

Alexandru Platon

Maria Stratan

Stela Uțică

The Black Sea Trust
for Regional Cooperation

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Această publicație a fost realizată în cadrul unui proiect finanțat de către The Black Sea Trust for Regional Cooperation – un proiect al the German Marshall Fund.

Opiniile exprimate în acest material nu reprezintă neapărat poziția The Black Sea Trust for Regional Cooperation, The German Marshall Fund, sau a partenerilor săi.

Editori: Viorel Cibotaru & Iurie Pîntea

 CUPRINS

INTRODUCERE	5
CARTOGRAFIEREA REȚELEI DE SOCIALIZARE ODNOKLASSNIKI ÎN REPUBLICA MOLDOVA	10
ODNOKLASSNIKI ȘI ALEGERI PARLAMENTARE	27
POLITICIENI PE ODNOKLASSNIKI - IGOR DODON	38
CONCLUZII	61
ANEXĂ. „RĂZBOI MEMETIC” PE PLATFORMA DE COMENTARII A PAGINII LUI IGOR DODON DIN ODNOKLASSNIKI	63

 INTRODUCERE

Este bine cunoscut efectul benefic al noilor tehnologii informaționale și al Internetului pentru dezvoltarea societăților. Dar în același timp, interconectarea globală informațională și capacitatea rapidă de diseminare a informațiilor creează și noi probleme. Ca și în multe alte cazuri pe parcursul evoluției istoriei, progresul tehnologic poate fi utilizat atât cu bună, cât și cu rea credință.

Modul în care progresul tehnologic a influențat societățile umane pe parcursul istoriei este un subiect care a fost cercetat amănunțit în ultimii ani. Istoricii au comparat răspândirea tiparului în secolele 16 și 17 cu răspândirea computerelor personale și Internetului în zilele noastre. Înainte ca Guttenberg să introducă în Europa presa tipografică, informațiile erau controlate de către călugării din mănăstiri, care copiau manuscrisele și le înmânau unor persoane specifice din cadrul Bisericii și nobilimii. Există un sistem foarte sever de acces și control al informațiilor. Presa tipografică a „democratizat” procesul de acces și comunicare a informațiilor. Efectele au fost atât pozitive, cât și negative: pe de o parte, mult mai mulți oameni au avut acces la informații și puteau pune întrebări despre ceea ce făcea Biserica și nobilimea, pe de altă parte, revoluția tipografiei a produs polarizare și aproximativ 100 de ani de conflict politic și religios în Europa.¹

Această incursiune în istorie este utilă pentru a releva câteva dintre **efectele progresului tehnologic asupra societăților contemporane și a instituțiilor politice** ce le guvernează. Impactul tehnologiei asupra democrației se manifestă în primul rând prin multiplicarea punctelor de intrare în viața publică, dezbaterile publice și arena politică.

Noile tehnologii informaționale permit „democratizarea” **opinii publice**: oricine, cu acces la Internet și un cont de rețea socială, de oriunde, poate interveni pentru a-și exprima opinia cu privire la o anumită problemă socială. Tehnologiile simplifică implicarea cetățenilor în dezbaterile publice referitoare la probleme de importanță majoră.

¹ Ferguson, Niall. *The square and the tower: Networks and power, from the freemasons to Facebook*. 2019.

Noile tehnologii informaționale permit „**democratizarea**” **mass-mediei**: echipe mici de jurnaliști online, fără resurse financiare semnificative, pot deveni influente ca surse de informații, știri și opinii. Tehnologiile simplifică accesul mass-mediei independente la „inimile și mințile” cetățenilor și amplifică impactul acestora asupra dezbaterilor publice.

Noile tehnologii informaționale sociale permit „**democratizarea**” **concurenței politice**: partide și candidați politici, fără resurse financiare și acces la mass-media tradițională, pot iniția și desfășura cu succes campanii politice online și intra astfel în politica mare. Tehnologiile simplifică și încurajează participarea la viața politică chiar și cu resurse limitate.

Pe lângă faptul că aceste efecte ale progresului tehnologic implică o multitudine de aspecte pozitive, acestea produc și un șir de **perturbări neplanificate** pentru procesele și instituțiile democratice: aprofundarea polarizării și diviziunilor societale, amplificarea vocilor extremiste, conversiunea popularității în legitimitate, utilizarea datelor personale pentru targeting politic și altele. Ușurința cu care pot fi răspândite dezinformații și știri false este una dintre perturbările neplanificate cele mai grave, din punct de vedere al riscului pe care îl reprezintă pentru societățile democratice.

Progresul tehnologic schimbă însă nu doar modalitatea de diseminare a informațiilor. În paralel, are loc și **schimbarea tiparelor de consum al informației**. Oamenii se reorientează gradual de la mass-media tradițională la mass-media online. În același timp, rețelele de socializare devin tot mai importante ca punct de acces către mass-media online. În Republica Moldova, cercetările sociologice din ultimii ani au indicat constant creșterea cotei Internetului ca sursă principală de informare: în ianuarie 2019, 42% din populație avea ca sursă principală de informare Internetul, procentul fiind de 73% în grupul de vârstă 18-29 ani.²

Astfel, pe măsură ce are loc schimbarea modalităților de acces în spațiul public și a tiparelor de consum al informației, manipularea opiniei publice prin intermediul mass-mediei online și a rețelelor de socializare și dezvoltarea fenomenului știrilor false are un impact din ce în ce mai mare asupra proceselor civice, vieții publice și proceselor politice. Acestea distorsi-

² Institutul de Politici Publice. *Barometrul de Opinie Publică, ianuarie 2019*. p.29 http://ipp.md/wp-content/uploads/2019/02/BOP_02.2019-new.pdf

onează percepția obiectivă a realității de către cetățeni și poate duce pe termen lung la degradarea proceselor politice democratice.

Republica Moldova și Ucraina, sunt, de cel puțin un deceniu, un poligon de testare a instrumentelor de influențare și manipulare a opiniei publice prin intermediul noilor tehnologii informaționale, cu mult timp înainte ca această problemă să capteze atenția mass-mediei, factorilor de decizie și cercetătorilor occidentali.

În Republica Moldova există aproximativ 2 milioane de utilizatori Internet, care utilizează preponderent două rețele de socializare: Facebook și Odnoklassniki³. Pe acest fundal, rețeaua de socializare Odnoklassniki are un specific aparte. Lansată în 2006 de către o companie din Federația Rusă, Odnoklassniki a devenit pe parcursul anilor una dintre cele mai populare rețele de socializare din spațiul post-sovietic, atingând un grad înalt de popularitate și în Republica Moldova. Până recent, aceasta era cea mai populară rețea de socializare din Moldova, având în ianuarie 2018 aproape 800.000 de utilizatori reali.⁴

Odnoklassniki a fost utilizată pentru crearea unui ecosistem de propagandă pro-rusă online în Republica Moldova. Acest ecosistem a fost analizat într-un studiu publicat de către IPP în ianuarie 2018, cu suportul Black Sea Trust for Regional Cooperation of the German Marshall Fund.⁵ Studiul a relevat modul în care funcționează propaganda rusă în comunitățile online din segmentul din Republica Moldova al Odnoklassniki.

Propaganda rusă în RM promovează un sentiment de afiliere față de Rusia și discreditează Uniunea Europeană și Occidentul în ochii cetățenilor moldoveni. În acest fel, propaganda susține, în interiorul Republicii Moldova, un segment nostalgic al populației, declarat „de stânga”, promovând mitologia Kremlinului privind legitimitatea expansiunii sale în spațiul post-sovietic.

Astfel, subiectele dominante utilizate sunt: nostalgia față de trecutul sovietic, glorificarea trecutului rus, moldovenismul

³ *Gramatic Social Media Report, ianuarie 2019* – www.gramatic.md/socialmediareport

⁴ *Gramatic Social Media Report, ianuarie 2019* – www.gramatic.md/socialmediareport

⁵ Nantoi, Oazu et al. *Propaganda rusească pe Odnoklassniki în Republica Moldova*. 2019.
http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/02/Odnoklassniki_ro.pdf

etnic și românofobia, culpabilizarea și discreditația țărilor și a instituțiilor occidentale.

Nostalgia față de trecutul sovietic este stimulată prin promovarea conceptului de „compatrioți”, care are ca scop consolidarea conexiunilor foștilor cetățeni sovietici și descendenților acestora cu așa-zisa Patrie. În special, în grupurile Odnoklassniki găgăuze se promovează insistent nostalgia după trecutul sovietic. În general, propaganda promovează ideea că Republica Moldova este parte a lumii ruse – ruskii mir, un spațiu valoric comun bazat pe ortodoxie, trecut comun și limba rusă. În acest sens, moldovenismul etnic interconectat cu românofobia este arhiprezent. Acestea sunt promovate insistent, prin evocarea unei superiorități a identității moldovenești asupra identității românești.

Glorificarea trecutului rus are loc prin utilizarea simbolisticii Marelui Război pentru Apărarea Patriei și a panglicii Sfântului Gheorghe. Pe de o parte, politicile de glorificare a trecutului sovietic asigură loialitatea etnicilor ruși față de Federația Rusă. Pe de altă parte, acestea consolidează complexul de inferioritate în raport cu Federația Rusă printre așa-numiții „compatrioți” care nu sunt etnici ruși și care locuiesc în afara Federației Ruse.

Culpabilizarea și discreditația țărilor și a instituțiilor occidentale (SUA, UE, NATO) are loc prin folosirea unor diverse teorii ale conspirației, prin prezentarea acestora ca fiind degenerate și fragile, prin amplificarea mesajului mișcărilor occidentale interne de contestare. Astfel, propaganda rusă în Republica Moldova este anti-americană: toți politicienii, jurnaliștii și liderii de opinie pro-occidentali din Republica Moldova ar avea așa-zisi „stăpâni americani”, iar SUA sunt responsabile de tensionarea relațiilor dintre Republica Moldova și Federația Rusă. Propaganda rusă în Moldova este anti-europeană: orientarea către UE a Republicii Moldova ar fi o greșeală civilizațională, incomparabilă cu viitorul prosper pe care l-am putea avea în Uniunea Vamală. De asemenea, propaganda rusă în Moldova este anti-NATO: statutul de neutralitate al Republicii Moldova ar fi constant în pericol din cauza „politicii ofensive și expansioniste a NATO”.

Aceste mesaje sunt transpuse cu succes de către politicienii pro-ruși, care au un grad de vizibilitate în Odnoklassniki mult

mai mare decât politicienii pro-europeni. Prezența și mesajele lor sunt reiterate și consolidate printr-o rețea mare de comunități online pro-ruse focusate pe Republica Moldova. Acestea sunt mai numeroase și mai active, decât alte tipuri de comunități de pe rețea. Au fost identificate 170 de grupuri pro-ruse cu peste 1,000 de membri, 35 cu peste 10,000 de membri și 3 cu peste 100,000 de membri. Autorii au ajuns la concluzia că 57% din conținutul generat de comunitățile Odnoklassniki pro-ruse conținea elemente de propagandă pro-rusă.

Vizibilitatea masivă a politicienilor pro-ruși pe Odnoklassniki, în special a Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon, asigură un mediu propice pentru crearea și distribuirea unilaterală de conținut cu diferite mesaje propagandistice, manipulatorii sau chiar false, în special în perioade electorale. Numărul mare de persoane, care prin intermediul fluxului de postări de pe pagina lor Odnoklassniki ar putea primi astfel de mesaje, stârnește îngrijorare. Deși asistăm la o scădere dramatică a numărului de utilizatori Odnoklassniki, nu trebuie să uităm că posibilitățile de penetrare a audienței prin intermediul Odnoklassniki în Republica Moldova poate rivaliza cu ușurință cu posturi TV cu acoperire națională. Iar faptul că politicienii pro-occidentali sunt cvasi-irelevanți ca vizibilitate în Odnoklassniki, face imposibilă reacționarea la timp și mobilizarea rețelilor de abonați pentru combaterea unor mesaje manipulatorii în cadrul unui scrutin electoral.

Protejarea instituțiilor democratice în era dezinformării instituționalizate pe rețelele de socializare ține în primul rând de protejarea veridicității informațiilor. Anume de calitatea informațiilor cu care operăm depinde procesul de luare a deciziilor cu privire la societatea în care trăim, fie că este vorba de o decizie electorală sau o opțiune de politici. Odnoklassniki a rămas un mediu important pentru comunicare politică și în cadrul alegerilor parlamentare din Moldova din 24 februarie 2019, chiar dacă influența Facebook în acest sens a fost mult mai semnificativă. Studiul de față a analizat conținutul și comportamentul anumitor comunități online și actori politici pe parcursul campaniei electorale din februarie 2019 și urmărește capacitatea anumitor actori de a influența prin intermediul Odnoklassniki segmente din populația Republicii Moldova.

CARTOGRAFIEREA REȚELEI DE SOCIALIZARE ODNOKLASSNIKI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Rețeaua de socializare *Odnoklassniki*, lansată în 2006 în Federația Rusă, are la bază conceptul restabilirii relațiilor și a comunicării cu foștii colegi de școală și prieteni prin intermediul Internetului (literalmente *odnoklassniki* se traduce din rusă *colegi de școală*). *Odnoklassniki* este a doua cea mai utilizată rețea de socializare în Federația Rusă, după *Vkontakte*, și se bucură de popularitate sporită în spațiul post-sovietic. În ianuarie 2018, rețeaua avea peste 330 milioane de utilizatori⁶.

Conform măsurărilor audienței online în Republica Moldova, *Odnoklassniki* era, în ianuarie 2019, a doua cea mai populară rețea de socializare din țară, având aproximativ 810 mii de utilizatori unici lunar⁷. Aceasta a încetat abia la sfârșitul anului 2017 să fie rețeaua de socializare cu cel mai mare număr de utilizatori în Republica Moldova, fiind devansată de *Facebook*.

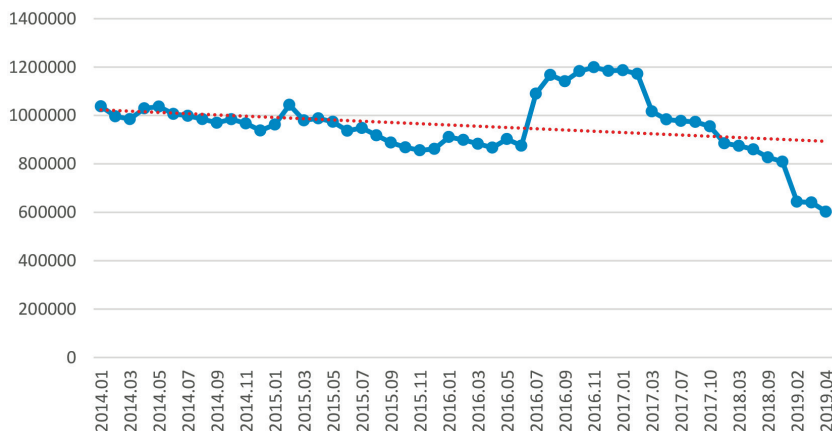
În perioada 2014-2016, numărul utilizatorilor *Odnoklassniki* în Republica Moldova s-a aflat într-o continuă scădere (de la 1 milion în ianuarie 2014 la 875 mii în iunie 2016), însă în perioada iulie-noiembrie 2016 a înregistrat o creștere spectaculoasă, sporind cu aproape 325 mii. Această perioadă a coincis cu desfășurarea campaniei electorale pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. În urma aceluși scrutin electoral, candidatul declarat pro-rus, Igor Dodon, Președinte al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, a obținut mandatul prezidențial. În ultimii 2 ani, însă, numărul utilizatorilor rețelei *Odnoklassniki* în Republica Moldova se află într-o continuă scădere, rețeaua pierzând constant din popularitate în fața *Facebook*.

În același timp, se poate constata **tendința rapidă de „îmbătrânire” a utilizatorilor Odnoklassniki în Republica**

⁶ Odnoklassniki a depășit cifra de 330 de milioane de utilizatori (ru). Russian Business Channel, ianuarie 2018 - <https://www.rbc.ru/rbcfree-news/5a572ee39a7947463987d219>

⁷ *Gramatic Social Media Report, ianuarie 2019* - www.gramatic.md/socialmediareport Pentru comparație, Facebook are aproximativ 1.1 mil. Utilizatori, Instagram - 610 mii de utilizatori, iar VKontakte - 208 mii de utilizatori activi.

Utilizatori reali
Odnoklassniki
în R. Moldova

Moldova. În ianuarie 2019, 31% din utilizatorii Odnoklassniki în Republica Moldova aveau o vârstă de peste 50 de ani (în august 2017 – 16%), 16% - între 40-49 ani (în august 2017 – 19%), 21% - între 30-39 ani (în august 2017 – 19%), 23% - între 20-29 ani (în august 2017 – 31%), iar 9% au mai puțin de 20 ani (în august 2017 – 18%). În prezent, aproape 38% din utilizatorii Odnoklassniki în Republica Moldova se identifică ca pensionari/casnici.⁸

De asemenea, 57% din utilizatorii Odnoklassniki sunt din mediul rural, 43% fiind din mediul urban. 57% sunt femei, 43% - bărbați. Doar 21% (în august 2017 - 28%) din utilizatorii Odnoklassniki în Republica Moldova au studii superioare. 8% din utilizatorii Odnoklassniki spun că au studii superioare incomplete (colegiu), 22% - studii liceale, 48% - studii secundare și/sau profesionale. Din utilizatorii Odnoklassniki în Republica Moldova, aproximativ 33% sunt localizați în regiunea Nord (inclusiv Bălți), 35% - în regiunea Centru, 15% - în Chișinău, 15% - în regiunea Sud, 2% - în Găgăuzia.⁹

Astfel, **putem sesiza faptul că Odnoklassniki este un mediu propice pentru targetarea informațională a unui grup demografic considerat cel mai vulnerabil la știri false și dezinformare - populația în vârstă din mediul rural.**

⁸ 38% - pensionar/casnic, 24% - manager de grad mediu, 18% - student, 12% - lucrător calificat, 8% - CEO/antreprenor

⁹ Biroul de Audit al Tirajelor și Internetului – Audiența Multiplatform a site-urilor, ianuarie 2019

<http://www.bati.md/news/0012>

Studiul IPP din 2017¹⁰ a constatat diversitatea comunităților Odnoklassniki¹¹ cu caracter informativ și/sau socio-politic în Republica Moldova. În total au fost identificate și analizate 170 de comunități Odnoklassniki active, cu cel puțin 1,000 de membri, care aveau ca scop distribuirea știrilor și informațiilor cu privire la procesele politice naționale și internaționale.

Trendul descrescător al numărului de utilizatori Odnoklassniki, precum și schimbarea structurii demografice a acestora („îmbătrânirea” și ruralizarea utilizatorilor), a impus reactualizarea cartografierii comunităților relevante. Astfel, în funcție de scopuri, au fost delimitate trei tipuri de comunități: comunități ale mass-mediei, comunități de socializare pro-ruse și comunități ale actorilor politici. Dintre acestea, comunitățile mass-media sunt surse majore de informație cu caracter socio-politic, înregistrând și cel mai mare număr de membri. În rândul comunităților Odnoklassniki, create în baza preferințelor politice, se impun comunitățile pro-ruse, care sunt atât numeroase, cât și destul de vocale. Cea mai numeroasă comunitate Odnoklassniki creată în jurul unor preferințe politice este o comunitate pro-rusă.

Marea majoritate a comunităților analizate anterior sunt în continuare active, însă înregistrează o frecvență mai mică a postărilor și a nivelului de reacție și interacțiune din partea utilizatorilor. **Pe fundalul scăderii rapide a numărului de utilizatori ai rețelei Odnoklassniki, analiza evoluției numărului de membri a celor mai mari comunități Odnoklassniki din Republica Moldova a relevat o tendință de centralizare.** Are loc gruparea unui număr foarte mare de utilizatori în jurul a câteva comunități Odnoklassniki foarte mari, pe fundalul diminuării numărului de membri în comunitățile mai mici.

¹⁰ Nantoi, Oazu et al. *Propaganda rusească pe Odnoklassniki în Republica Moldova*. 2019.

http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/02/Odnoklassniki_ro.pdf

¹¹ Prin sintagma ‘comunități Odnoklassniki’ acest studiu subînțelege atât grupurile, cât și paginile din rețeaua de socializare Odnoklassniki adresate publicului din Republica Moldova. Trebuie totuși menționat că între ‘grupuri’ și ‘pagini’ există distincții în ceea ce privește cine deține posibilitatea de a face postări.

Evoluția numărului de membri a celor mai mari comunități Odnoklassniki

Denumirea	Nr. membri ianuarie 2017	Nr. membri ianuarie 2019	Creșterea %	Limba
Ultimele știri din Moldova ¹²	487.700	496.000	1.70%	RO
Descoperă Moldova ¹³	239.000	244.300	2.22%	RO
ProTV Chisinau (Pagina oficiala) ¹⁴	102.200	128.300	25.54%	RO
РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ ¹⁵	86.600	86.300	-0.35%	RU
Digital 24 Moldova ¹⁶	76.000	85.200	12.11%	RO
Игорь Додон ¹⁷	48.600	75.600	55.56%	RO/RU
Moldovenii de pretutindenii ¹⁸	41.400	47.400	14.49%	RO
Наша Партия - Partidul Nostru ¹⁹	44.800	45.700	2.01%	RU
Publika TV ²⁰	34.000	41.600	22.35%	RO
Știri Moldova ²¹	-	36.600	-	RO
ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ ²²	33.500	35.300	5.37%	RU

Ultimele știri din Moldova și **Descoperă Moldova** sunt paginile cu cel mai mare număr de membri din Odnoklassniki în Republica Moldova. Pe aceste pagini este plasat un conținut identic. În prezent, marea majoritate a postărilor o reprezintă articolele și reportajele portalului informațional www.moldova.org. Acest portal a fost lansat în 1997, fiind gestionat de către Fundația Moldova din SUA. Începând cu anul 2010, portalul este susținut financiar prin granturile oferite de către National Endowment for Democracy (NED). Conform „*Raportului final de monitorizare a mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019*”, portalul www.moldova.org a mediatizat campania și concurenții electorali în general echilibrat, tonalitatea prezentării fiind preponderent neutră.”²³

¹² <https://ok.ru/ultimele.stiri.din.moldova>

¹³ <https://ok.ru/moldova2014>

¹⁴ <https://ok.ru/protv.md>

¹⁵ <https://ok.ru/vybormoldovy>

¹⁶ <https://ok.ru/digi24.moldova>

¹⁷ <https://ok.ru/igor.dodon1>

¹⁸ <https://ok.ru/moldovenii.de.pretutindenii>

¹⁹ <https://ok.ru/novayapartia>

²⁰ <https://ok.ru/tvpublika>

²¹ <https://ok.ru/stirimoldovamd>

²² <https://ok.ru/referendum>

²³ CJI, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*, p.21
<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

РУССКО-СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ și **ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ – ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ** sunt cele mai mari comunități pro-ruse din Odnoklassniki în Republica Moldova. Scopul grupului **РУССКО-СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ** este „apărarea intereselor populației ruso-lingve din Republica Moldova.” Iar grupul **ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ – ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ** este „creat pentru cetățenii Republicii Moldova și altor țări care susțin ideea integrării Moldovei în Uniunea Eurasiatică”.

Paginile **Digital 24 Moldova** și **Moldovenii de pretutindenii!** fac parte dintr-o rețea de pagini care postează conținut unionist pro-România. Pe pagina **Digital 24 Moldova** predomină conținut informațional preluat de pe www.cotidianul.md, iar pe pagina **Moldovenii de pretutindenii!** predomină conținut de divertisment produs în România, combinat cu știri și mesaje unioniste. Rețeaua include și paginile: **Tinerii din R. Moldova**²⁴ (11.2 mii membri), **Românii din Odnoklassniki**²⁵ (9.7 mii membri), **Blocul Unirea** (5 mii) **Basarabia e România!**²⁶ (4.2 mii membri).

Игорь Додон și **Наша Партия - Partidul Nostru** sunt cele mai populare pagini ale unor actori politici din Republica Moldova pe Odnoklassniki.

Cele mai mari **comunități mass-media** sunt paginile oficiale în rețeaua Odnoklasniki ale presei online din Republica Moldova.

După numărul de membri, în top 10 comunități mass-media se regăsesc 4 pagini care distribuie știri în limba română (ProTV Chișinău, Publika TV, realitatea.md și Unimedia) și 6 pagini care distribuie conținut în limba rusă (kp.md, golos.md, point.md, gagauzinfo.md, sp.md și alfanews.md). În ianuarie 2019, numărul total al membrilor celor 4 comunități mass-media de limbă română era de aproape 200 mii, în timp ce cele 6 comunități mass-media de limbă rusă însumau aproape 98 mii.

²⁴ <https://ok.ru/tineriibasarabiei>

²⁵ <https://ok.ru/romanism>

²⁶ <https://ok.ru/romaniamare>

Evoluția numărului de membri ai celor mai mari comunități mass-media

	Nr. membri ianuarie 2017	Nr. membri ianuarie 2019	Creșterea %	Limba
ProTV Chisinau (Pagina oficiala) ²⁷	102.200	128.300	25.54%	RO
Știri Moldova ²⁸	-	36.600	-	RO
Publika TV ²⁹	34.000	41.600	22.35%	RO
Realitatea.md ³⁰	19.200	21.200	10.42%	RO
Комсомольская правда - Молдова - КР.MD ³¹	19.000	19.700	3.68%	RU
Golos.md ³²	20.000	19.000	-5%	RU
Point.md ³³	8.400	11.800	40.48%	RU
Новости АТО Гагаузия (Гагауз Ери)/ Gagauzinfo.md ^{34, 35}	-	11.200	-	RU
Nokta.md	-	10.900	-	RU
Эхо Молдовы - самые актуальные новости Молдовы! ³⁶	-	10.200	-	RU
Газета «СП» (Бельцы) ³⁷	-	8.900	-	RU
UNIMEDIA - Știri din Moldova ³⁸	6.100	8.300	36.07%	RO
ALFA NEWS - свежие новости Молдовы ³⁹	6.900	7.200	4.35%	RU

Cea mai mare comunitate mass-media din Odnoklassniki în Republica Moldova este ProTV Chișinău, cu aproximativ 128 mii de membri. **ProTV Chisinau (Pagina oficiala)** este pagina oficială a postului de televiziune ProTV Chișinău. Prin intermediul acesteia sunt distribuite știri de pe site-ul www.protv.md și alte site-uri afiliate grupului media ProTV Chișinău (Pro Digital SRL). Proprietar al Pro Digital SRL, prin intermediul subsidiarei Central European Media Enterprises Ltd, este conglomeratul american de media WarnerMedia.

Numărul membrilor paginii a crescut substanțial în ultimii doi ani, aceasta reușind să atragă în perioada ianuarie 2017 –

²⁷ <https://ok.ru/protv.md>

²⁸ <https://ok.ru/stirimoldovamd>

²⁹ <https://ok.ru/tvpublika>

³⁰ <https://ok.ru/realitatea>

³¹ <https://ok.ru/kpmoldova>

³² <https://ok.ru/golosmd>

³³ <https://ok.ru/point.md>

³⁴ <https://ok.ru/gagauznews>

³⁵ <https://ok.ru/gagauzinfo>

³⁶ <https://ok.ru/group/55162628931699>

³⁷ <https://ok.ru/spgazeta>

³⁸ <https://ok.ru/unimedia>

³⁹ <https://ok.ru/alfanews.m>

ianuarie 2019 peste 25 mii de membri noi. Conform „*Raportului final de monitorizare a mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019*”, în majoritatea cazurilor, tonalitatea reflectării protagoniștilor politici la [postul ProTV Chișinău] a fost neutră.”⁴⁰

Știri Moldova și **Point.md** distribuie conținut de pe site-urile www.știri.md și www.point.md, care aparțin companiei Simpals, deținută de omul de afaceri Dmitri Voloșin. Site-ul www.știri.md este un agregator de știri de limba română din mass-media din Republica Moldova, iar site-ul www.point.md este un agregator de știri, care preia știri din mass-media de limbă rusă din Republica Moldova, Federația Rusă și Ucraina.

Publika TV (c. 41.600 membri) este pagina oficială a postului de televiziune Publika TV. Acesta aparține companiei General Media Group Corp SRL, proprietarul căreia este Vladimir Plahotniuc, liderul Partidului Democrat din Moldova (PDM). Monitorizarea postului în campania electorală parlamentară din februarie 2019 a relevat că pe agenda Publika TV au predominat subiecte politice. „Dintre actorii politici, în majoritatea cazurilor, la aceste posturi au avut acces reprezentanții PDM (26-29%) și candidații/concurenții afiliați acestui partid. Tonalitatea reflectării acestora a fost preponderent pozitivă (63-73%), PDM fiind favorizat și prin prezența membrilor Guvernului în știri și emisiuni (60-80%). Reprezentanții Blocului electoral ACUM și concurenții în circumscripții uninominale afiliați acestui bloc au fost prezenți preponderent în imagine, tonalitatea pentru aceștia în știri fiind de cele mai multe ori negativă (83-93%). Reprezentanții PSRM și președintele Dodon au apărut în materiale cu tonalitate negativă 38-48% și neutră - 23-33%.”⁴¹

Pagina **Realitatea.md** (c. 21.200 membri) distribuie conținut de știri de pe site-ul www.realitatea.md. Portalul aparține companiei Bright Communications SRL, deținută de managerul media Dumitru Țîra, prin intermediul companiei MDT Business

⁴⁰ CJI, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*, p.13
<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

⁴¹ Ibid., p.12

SRL. În campania electorală din februarie 2019, „portalul www.realitatea.md i-a prezentat mai des pe o tonalitate pozitivă pe candidații Partidului Democrat Pavel Filip și Vladimir Plahotniuc, dar și partidul în ansamblu. Deseori, în context pozitiv a apărut și Ilan Șor. Ceilalți concurenți electorali au fost prezenți preponderent neutru.”⁴²

Pagina **Комсомольская правда - Молдова - KP.MD** (c. 19.700 membri) distribuie conținut de pe site-ul www.kp.md. Portalul aparține companiei Комсомольская правда – Basarabia SRL, deținută de compania mixtă Media Invest SRL. Fondatorii Media Invest sunt compania din Federația Rusă „Editura Komso-mol’kaya Pravda”, precum și persoanele fizice Sergiu Ivancenko, Andrei Primak, Dmitri Primak și Tatiana Primak.⁴³ Anterior portalul www.kp.md a fost deseori menționat în contextul răspândirii știrilor false, având ca subiect integrarea europeană și partidele pro-europene. „Portalul Kp.md a defavorizat editorial Blocul electoral ACUM și pe candidații acestuia, care au fost prezentați aproape de fiecare dată pe o tonalitate negativă, etichetați și acuzați fără oferirea dreptului la replică. Partidul Socialiștilor, președintele Igor Dodon, dar și Ilan Șor, dimpotrivă, au fost favorizați prin prezentarea frecventă pe o tonalitate pozitivă.”⁴⁴

Pagina **Golos.md** (c. 19,000 membri) distribuie conținut de pe site-ul www.golos.md. Acest portal face parte din grupul de presă afiliat Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și lui Igor Dodon. Site-ul promovează materiale NTV Moldova și AccentTV și își are contactele la aceeași adresă ca și postul AccentTV, deținut, prin intermediul unei companii din Federația Rusă, de către Vadim Ciubara, consilierul președintelui Igor Dodon.⁴⁵

⁴² Ibid., p.21

⁴³ Newsmaker.md - «Комсомольская правда в Молдове» стала ближе к социалистам. Газета и сайт сменили владельца, 07.06.2019
<http://newsmaker.md/rus/novosti/komsomolskaya-pravda-v-moldove-stala-blizhe-k-sotsialistam-gazeta-i-sayt-smenili-v-43983>

⁴⁴ CJI, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*, p.21
<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

⁴⁵ Rise.md - *Consilierii din umbră ai lui Igor Dodon*, 19.10.2016
<https://www.rise.md/prezidentiale2016/consilierii-din-umbr-a-lui-igor-dodon/>

Pagina **Point.md** (c. 11.800 membri) distribuie conținut de pe site-ul www.point.md, care aparține companiei Simpals, deținută de omul de afaceri Dmitri Voloșin. Site-ul este un agregator de știri, care preia știri din mass-media de limbă rusă din Republica Moldova, Federația Rusă și Ucraina.

Două surse mass-media care reflectă preponderent evenimentele din autonomia găgăuză sunt în topul paginilor mass-media pe Odnoklassniki în Republica Moldova: www.gagauzinfo.md și www.nokta.md. Pagina **Новости АТО Гагаузия (Гагауз Ери)** (c. 11.200 membri) distribuie conținut de pe site-ul regional www.gagauzinfo.md. Acest portal informațional, focusat pe evenimentele din UTA Găgăuzia, aparține companiei Iusiv-media SRL, fondată de Iulia Cîlcic⁴⁶. Monitorizările repetate ale modului în care acest portal a mediatizat diverse evenimente politice a relevat reflectarea într-o lumină pozitivă a agendei politicienilor Irina Vlah și Igor Dodon și a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și într-o lumină negativă a oponenților politici ai acestora.⁴⁷ **Nokta.md** (10.9 mii membri) este pagina site-ului www.nokta.md, creată în cadrul unui proiect al organizației non-guvernamentale Piligrim-Demo, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy.⁴⁸

Pagina **Эхо Молдовы - самые актуальные новости Молдовы!** este pagina oficială a site-ului www.ehomd.info. Эхо Молдовы (Ecoul Moldovei) a fost menționată în contextul publicării și distribuirii știrilor false. În ianuarie 2019, numele anterior de domeniu al acestei surse – www.eho.md – a fost blocat de către Serviciul de Informație și Securitate al Republicii Moldova.⁴⁹ Deși se prezintă ca o sursă independentă de

⁴⁶ Anticorupție.md - *Proprietarii site-urilor de știri și interesele pe care le promovează*, 23.05.2017

<https://www.anticoruptie.md/ro/investigatii/social/proprietarii-site-urilor-de-stiri-si-interesele-pe-care-le-promoveaza>

⁴⁷ CJL, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*

<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

⁴⁸ <http://nokta.md/%d0%be-%d0%bd%d0%b0%d1%81/>

⁴⁹ Сайт Eho.md лишили домена по указанию спецслужб

<https://point.md/ru/novosti/obschestvo/sait-eho-md-lishili-domena-po-ukazaniuu-spetssluzhb>

știri despre Moldova⁵⁰, redacția site-ului preferă anonimitatea. Cercetările open source indică că acesta face parte din rețeaua agenției de presă NewsFront.⁵¹ Agenția de presă NewsFront este un proiect al centrului informațional „Frontul de Sud-Est”, care și-a început activitatea în martie 2014 (în contextul anexării Crimeei). Această agenție reflectă evenimentele de politică externă din lume prin optica intereselor Federației Ruse, scopul fiind „apărarea intereselor civilizației ruse și demascarea inamicilor lumii ruse”.

Group History

Group History shows when this group was created, as well as changes to its name. You can use Group History to see whether a group's purpose has changed over time.

The group **NOUȚĂȚI DRP LRP WORLD NEWS-FRONT** was created
Aug 31, 2018

Changed name to **Эхо Молдовы - самые актуальные новости Молдовы!**
Sep 12, 2018

Changed name to **Эхо Молдовы - Только свежие новости!**
Sep 11, 2018

Changed name to **Актуальные новости и события Молдовы. "Эхо Молдовы"**
Aug 31, 2018

Changed name to **Актуальные новости и события Молдовы. "Эхо Молдов"**
Aug 31, 2018

Istoria schimbării denumirilor grupului-oglindă al Эхо Молдовы de pe Facebook

⁵⁰ Эхо Молдовы - независимый новостной ресурс с четкой позицией по ключевым для страны вопросам. Мы любим Молдову, мы верим в Молдову, мы защищаем нашу страну.

⁵¹ <https://www.facebook.com/groups/news.eho.md/about/>

Pagina **Газета «СП» (Бельцы)** (c. 8,900) distribuie conținut de pe site-ul regional www.esp.md. Portalul, care reflectă primordial evenimentele din municipiul Bălți, este deținut de compania Publicația Periodică SP SRL, care aparține echipei redacționale a ziarului SP. Monitorizarea portalului în cadrul campaniei electorale parlamentare din 2019 notează că acesta „a reflectat campania electorală doar din perspectivă regională, concurenții electorali fiind prezentați de fiecare dată pe o tonalitate neutră”.⁵²

UNIMEDIA - Știri din Moldova (c. 8,300) distribuie conținut de pe site-ul www.unimedia.info, deținut de compania Miraza SRL, fondatorul căreia este jurnalistul Cristian Jardan.⁵³ Monitorizările conținutului portalului Unimedia a relevat faptul că acesta a mediatizat campaniile electorale (prezidențială din 2016 și parlamentară din 2019) pe o tonalitate în general neutră și echilibrată, „Partidul Democrat și liderul acestuia Vladimir Plahotniuc fiind prezentați deseori și în context negativ”.⁵⁴

ALFA NEWS - свежие новости Молдовы (c. 7,200) distribuie conținut de pe site-ul www.alfanews.md, un agregator de știri de limbă rusă, care aparține companiei Media Pres Grup SRL.⁵⁵

⁵² CJI, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*
<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

⁵³ Anticorupție.md - *Proprietarii site-urilor de știri și interesele pe care le promovează*, 23.05.2017
<https://www.anticoruptie.md/ro/investigatii/social/proprietarii-site-urilor-de-stiri-si-interesele-pe-care-le-promoveaza>

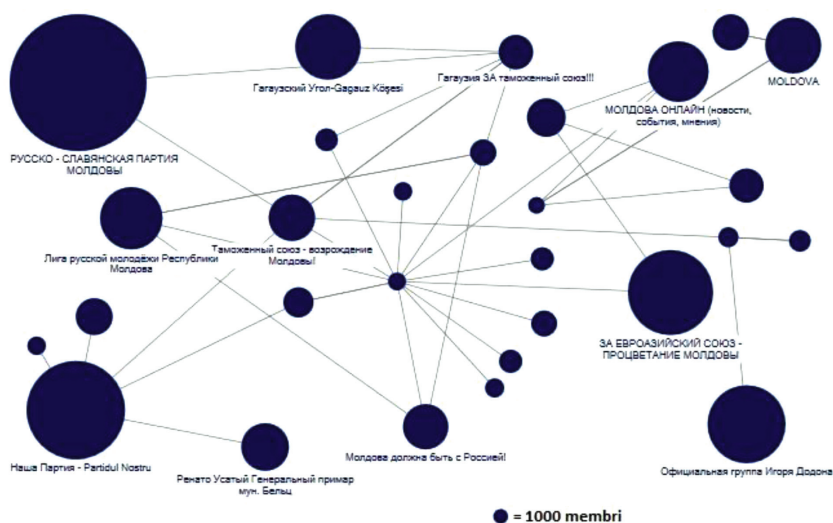
⁵⁴ API, CJI - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile prezidențiale 2016. Raport final*
<http://api.md/upload/Raport%20de%20monitorizare%20a%20mass-media%20in%20campania%20electorala,%20FINAL,%2015.09.2016-11.11.2016.pdf>

CJI, API - *Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Raport final*
<http://media-azi.md/ro/publicatii/monitorizarea-mass-media-%C3%AEn-campania-electoral%C4%83-pentru-alegerile-parlamentare-2019-rapo-3>

⁵⁵ Compania Media Pres Grup SRL aparține lanei Coropceanu, fiica lui Sergiu Coropceanu, persoană din entourage-ul omului de afaceri Victor Șelin.

Paginile și grupurile care promovează mesajele tradiționale ale propagande ruse sunt destul de răspândite și vizibile în spațiul Odnoklassniki din Republica Moldova. Această serie de comunități cuprinde pe lângă grupuri de socializare pro-ruse, paginile actorilor politici de orientare pro-rusă și paginile mass-media de limbă rusă din Republica Moldova, afiliate acestor partide.

Fluxurile de știri și postările din aceste comunități reiterează principalele laitmotive ale propagandei ruse. Deseori, conținutul care apare în aceste comunități este produs de către mass-media rusă, mass-media de orientare pro-rusă și organizațiile pro-ruse din Republica Moldova, iar membrilor paginilor/grupurilor nu le revine decât rolul de distribuire a acestui conținut către rețeaua lor de prieteni virtuali. În general, aceste pagini distribuie produsele informaționale realizate de câteva resurse online, făcând parte din mașinăria propagandistică rusă. Multe dintre aceste comunități par să funcționeze ca o rețea de redistribuire a informațiilor.

Rețea de comunități Odnoklassniki pro-ruse în Republica Moldova

Totuși, pe fundalul descreșterii numărului de utilizatori ai rețelei Odnoklassniki în Moldova, observăm o stagnare a dinamicii numărului de membri în cadrul comunităților de socializare pro-ruse.

Evoluția numărului de membri ai celor mai mari comunități de socializare pro-ruse

	Nr. membri ianuarie 2017	Nr. membri ianuarie 2019	Creșterea	Limba
РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ ⁵⁶	86.600	86.300	-0.35%	RU
ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ ⁵⁷	33.500	35.300	5.37%	RU
МОЛДОВА ОНЛАЙН (новости, события, мнения) ⁵⁸	17.000	18.100	6.47%	RU
Лига русской молодёжи Республики Молдова ⁵⁹	18.000	18.000	0.00%	RU
MOLDOVA ⁶⁰	14.500	15.900	9.66%	RU
Молдова должна быть с Россией! ⁶¹	9.500	11.800	24.21%	RU
Таможенный союз - возрождение Молдовы! ⁶²	10.000	10.100	1.00%	RU
Mîna Moscovei ⁶³	9.400	10.100	7.45%	RU
MOLDOVA ⁶⁴	6100	6.000	-1.64%	RU
Молдавское Соппротивление! Rezistentă Moldovenească! > Și-a schimbat denumirea în: Молдова за мир и дружбу! Moldova pentru pace ⁶⁵	2.500	5.100	104.00%	RU
vesteMD ⁶⁶	4.600	4.900	6.52%	RU
Родина - Евразийский Союз	3.200	ȘTERS	ȘTERS	RU
Молдавия - Наша Родина СССР! ⁶⁷	3.100	3.900	25.81%	RU
R.Moldova-Noua Generație > Și-a schimbat denumirea în: Basarabia ⁶⁸	2.900	3.000	3.45%	RU
ЗА ТАМОЖЕННЫЙ СОЮЗ!!! ⁶⁹	2.400	2.300	-4.17%	RU

Cinci grupuri pro-ruse de pe Odnoklassniki în Republica Moldova se remarcă prin dimensiunea și activitatea lor.

⁵⁶ <https://ok.ru/vybormoldovy>

⁵⁷ <https://ok.ru/referendum>

⁵⁸ <https://ok.ru/moldovao>

⁵⁹ <https://ok.ru/ligarusmoldova>

⁶⁰ <https://ok.ru/moldovaunita>

⁶¹ <https://ok.ru/moldovadol>

⁶² <https://ok.ru/tamozhen>

⁶³ <https://ok.ru/minamoscovei>

⁶⁴ <https://ok.ru/patriotismmoldova>

⁶⁵ <https://ok.ru/moldavskoe>

⁶⁶ <https://ok.ru/vestemd>

⁶⁷ <https://ok.ru/moldaviavtm>

⁶⁸ <https://ok.ru/r.moldovan.tineret.ngeneratie>

⁶⁹ <https://ok.ru/zatamozhen>

РУССКО-СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ (86.3 mii membri) este pagina oficială a Partidului Ruso-Slavean din Moldova. Spre deosebire de partidul propriu-zis, care nu participă activ la viața politică din Republica Moldova⁷⁰ și nu a fost inclus în analiza actorilor politici vizibili în rețeaua Odnoklassniki, pagina acestuia se bucură de popularitate în rândul utilizatorilor. Această pagină reprezintă, în prezent, cea mai mare comunitate a cetățenilor cu preferințe politice pro-ruse din Odnoklassniki în Republica Moldova. În descrierea paginii, scopul indicat este: „apărarea intereselor populației rusolingve din Republica Moldova” (*Мы отстаиваем права Русскоязычного населения Республики Молдова*). În prezent, marea majoritate a postărilor o reprezintă știri și articole de pe site-ul www.vybor.md (Выбор Молдовы - Первый Информационный), precum și de pe site-urile www.prsm.md (al Partidului Ruso-Slavean din Moldova) și www.slavyane.md (al Asociației Obștești Comunitatea slavă din

РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ
86 168 participanți, 8 prieteni
[+ Alătură-te](#)

5 feb

Молдова приняла беженцев из Бангладеш, от которых отказалась Италия
В Молдову поступили первые беженцы из Бангладеш. Хотя статус беженцев приезжим еще не определен, Кишинев готовится принимать гостей,...

Выбор Молдовы - Последние новости РМ

👍👎😬 210 evaluări super

Comentează 46 Distribuie 33 Super 210

Postare
Odnoklassniki

⁷⁰ <http://www.e-democracy.md/parties/mpuv/>

Republica Moldova), toate afiliate lui Oleg Topolnițki, Președintele Partidului Ruso-Slavean.

Spre deosebire de perioada anterioară de monitorizare, din grup au dispărut aproape în totalitate postările de pe site-uri terțe, neafiliate lui Oleg Topolnițki. Conform studiului IPP din 2017, o bună parte din știrile de pe aceste site-uri agregatoare de știri, fie erau false, fie prezentau unilateral anumite evenimente de politică externă, punând într-o lumină favorabilă politicile Federației Ruse.⁷¹

În marea majoritate a cazurilor, www.vybor.md redistribuie **selectiv** știrile publicate de agregatorul de știri - www.point.md. Chiar și în aceste condiții, știrile socio-politice preluate de www.vybor.md în perioada campaniei electorale, favorizau concursul electoral Partidul Socialiștilor din Republica Moldova. Mai mult, voluntar sau involuntar, **РУССКО - СЛАВЯНСКАЯ ПАРТИЯ МОЛДОВЫ** și www.vybor.md au participat la o nouă tentativă de reluare a subiectului fals al emigranților care invadează Republica Moldova.⁷²

ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ (33.5 mii membri) este un grup al „cetățenilor Republicii Moldova și ai altor țări, care susțin ideea integrării Republicii Moldova

Profil
Odnoklassniki

⁷¹ IPP, Odnoklassniki 2017

⁷² <https://ok.ru/vybormoldovy/topic/82151609868288>

în Uniunea Euroasiatică” (*Эта группа для совершеннолетних граждан Молдовы и других стран, поддерживающих идею о вхождении Молдовы в Евроазиатский союз*). În acest grup sunt postate în special știri de pe site-ul www.news-front.info, cel mai activ distribuitor al acestora fiind profilul anonim Анастасия Российская⁷³. În poza de profil, o tânără în haină de camuflaj militar afișează drapelul Novorusiei.

Site-ul www.news-front.info aparține agenției de presă **NewsFront** (vezi mai sus). În Republica Moldova agenția NewsFront este prezentă prin intermediul site-ului www.ehomd.info, conținutul căruia, de asemenea, este distribuit prin intermediul paginii **ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ**. Pe pagină mai sunt distribuite știri de pe site-urile www.a-tv.md, www.ru-an.info, www.rossaprimavera.ru, www.putin-today.ru, www.svpressa.ru.

Site-ul
www.ru-an.info

Лига русской молодёжи Республики Молдова (18 mii membri) este un grup al Asociației Obștești Liga tineretului rus din Republica Moldova (www.ligarus.org). Conform informațiilor de pe site-ul organizației, „Liga tineretului rus din Republica Moldova este o organizație obștească apolitică și independentă, creată în baza voinței liber exprimate a tineretului rus”. Printre scopurile declarate ale organizației sunt „apărarea suveranității Republicii Moldova” și „oprirea răspândirii în Republica Moldova a ideilor fasciste, a naționalismului agresiv și intoleranței religioase”. În decembrie 2012, Liga tineretului rus a devenit aripa de tineret a mișcării sociale „Родина - Евразийский Союз” (Patria – Uniunea Euroasiatică).

⁷³ <https://ok.ru/profile/583798600966>

În perioada anterioară de monitorizare, pe acest grup era distribuit conținut de pe site-urile www.aif.md, www.basarabia.md, www.rodina.md, www.slavyane.md, www.vkurse.md, www.vybor.md. Însă, după o perioadă de inactivitate pe parcursul anului 2018 (doar 5 postări în perioada februarie-decembrie 2018), din ianuarie 2019 și până în prezent, pe acest grup este postat exclusiv conținut de pe site-ul www.eneews.md⁷⁴. Site-ul este administrat de către jurnalista Iulia Semionova, Președinta Asociației jurnaliștilor de limbă rusă din Republica Moldova.⁷⁵

МОЛДОВА ОНЛАЙН (новости, события, мнения)⁷⁶ (17 mii membri) este un grup închis care distribuie conținut pro-rus, în special de pe www.sputnik.md. Conform descrierii, grupul **MOLDOVA**⁷⁷ (14.5 mii membri) a fost creat pentru a „lupta contra jocurilor murdare impuse de România și NATO”.

Comunitățile din această rețea, în majoritatea cazurilor, fac referință unele la altele prin intermediul secțiunii „link-uri” de pe profilul acestora, permițând să stabilim interconexiunile dintre acestea.

Imaginea de ansamblu asupra a celor mai mari comunități Odnoklassniki din Republica Moldova analizate este utilă pentru a înțelege modul în care Odnoklassniki funcționează în contextul Republicii Moldova, modul în care acestea relaționează cu spațiul informațional și politic din țară și cum discuțiile despre eventuale campanii de propagandă și dezinformare ale Federației Ruse se încadrează în acest context.

⁷⁴ <https://eneews.md/stranitsa/o-nas>

⁷⁵ <http://www.moldovenii.md/ru/people/1182>

⁷⁶ <https://ok.ru/moldovao>

⁷⁷ <https://ok.ru/moldovaunita>

ODNOKLASSNIKI ȘI ALEGERI PARLAMENTARE

În 2018, aproape 3 milioane de utilizatori din Republica Moldova au accesat Internetul mobil, iar 625 mii de utilizatori - Internetul fix. Rata de penetrare a serviciilor de acces la Internet mobil a fost de 83% din populație, iar rata serviciilor de acces la Internet fix de 17,5%.⁷⁸ Aproximativ 52% din populație utilizează Internetul în fiecare zi⁷⁹, 66% din populație utilizează Facebook, 56% - Odnoklassniki și doar 12% din populație nu utilizează rețele de socializare.⁸⁰

Nu mai există loc pentru scepticism în ceea ce privește influența și impactul utilizării rețelelor de socializare în cadrul campaniilor electorale. Rețelele de socializare au devenit o cale de acces la potențialii votanți și un instrument indispensabil de comunicare politică. Rețelele de socializare au permis *democratizarea* opiniei publice, devenind și un instrument de colectare a feedback-ului, ascultare a vocilor marginalizate și evaluare a succeselor și/sau insucceselor (*political accountability*). Partidele politice nu își mai pot permite să ignore rețelele de socializare dacă doresc să accedă la putere.

Rețelele de socializare pot prezenta opțiuni, influența opinii și determina acțiuni sau inacțiuni în cadrul campaniei electorale. În mod paradoxal, rețelele de socializare pot fi în același timp atât o sursă de informare independentă (în contextul în care marea majoritate a mass-mediei tradiționale este controlată politic), cât și un mediu toxic plin de dezinformare și știri false.

Rețelele de socializare pot fi extrem de utile în a ajuta cetățenii să se familiarizeze cu candidații electorali și programele acestora, și în același timp, pot fi considerate periculoase atunci când prin facilitarea distribuirii informației manipulatorii sau

⁷⁸ ANRCETI a publicat detalii despre evoluția pieței comunicațiilor electronice în anul 2018

<https://www.anrceti.md/news26042019>

⁷⁹ Institutul de Politici Publice. *Barometrul de Opinie Publică, ianuarie 2019*. p.25
http://ipp.md/wp-content/uploads/2019/02/BOP_02.2019-new.pdf

⁸⁰ IRI, *Public Opinion Survey: Residents of Moldova, June 2019*, p. 77-79
https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

false pot influența decizii și opțiuni electorale. Astfel, dacă sunt utilizate de către actori politici pentru a dezinforma, rețelele de socializare pot periclita exprimarea informată a opiniei electorale, dezechilibrând procesele democratice.

Pentru a analiza comportamentul actorilor politici în Odnoklassniki, a fost monitorizată utilizarea de către aceștia a informației manipulatorii sau false pentru a obține avantaje electorale în cadrul campaniei parlamentare din 2019. În această secțiune a studiului au fost analizate cele mai mari grupuri și pagini oficiale în rețeaua Odnoklassniki ale actorilor politici din Republica Moldova.

În general, partidele politice din Republica Moldova își promovează liderii de partid prin intermediul rețelelor de socializare, inclusiv Odnoklassniki, punând mai puțin accent pe vizibilitatea partidului sau a altor membri din cadrul partidului. În cazul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, figura Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon (care formal nu este membru de partid) este dominantă și crucială în promovarea partidului. Același lucru este valabil și pentru ceilalți concurenți electorali majori în campania electorală parlamentară din 2019. Astfel, Partidul Democrat din Moldova și-a făcut campanie pe Odnoklassniki prin intermediul paginii Președintelui său – Vlad Plahotniuc. Principalele platforme de promovare în rețeaua Odnoklassniki ale Blocului Electoral ACUM și a celor două componente ale sale - PP "Platforma Dreptate și Adevăr" și PP Acțiune și Solidaritate - au fost paginile liderilor partidelor menționate – Andrei Năstase și Maia Sandu. Același lucru a fost făcut și de către PP Șor.

După numărul de membri, în topul comunităților Odnoklassniki ale actorilor politici din Republica Moldova, în afara oricărei concurențe este Președintele Republicii Moldova și (ex-)liderul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova – Igor Dodon. Acesta este urmat de către politicienii Renato Usatîi și Aleksandr Kalinin.

Evoluția numărului de membri ai celor mai mari comunități ale actorilor politici

	Nr. membri ianuarie 2017	Nr. membri ianuarie 2019	Creșterea	Limba
Игорь Додон ⁸¹	48600	75700	55.76%	RU/RO
Наша Партия - Partidul Nostru ⁸²	44800	45600	1.79%	RU
Ренато Усатый ⁸³	-	37500	-	RU
Официальная группа Игоря Додона ⁸⁴	28500	36800	29.12%	RU/RO
Александр Калинин ⁸⁵	-	23500	-	RU
Vlad Plahotniuc ⁸⁶	3500	9900	182.86%	RO
Andrei Năstase ⁸⁷	3900	6500	66.67%	RO
Илан Шор ⁸⁸	-	6300	-	RU/RO
Irina Vlah ⁸⁹	-	5600	-	RU
Maia Sandu ⁹⁰	2000	4400	120%	RO
Партия Социалистов - Partidul Socialiștilor ⁹¹	1900	2200	15.79%	RO

Pagina și grupul oficial ale lui **Igor Dodon** cumulează peste 112 mii de membri. Pe acestea sunt distribuite comunicatele oficiale ale Președinției. Pe parcursul perioadei electorale, acestea trebuie interpretate în contextul transferului de imagine din partea Președintelui Igor Dodon către Partidul Socialiștilor din Republica Moldova. Pretinsele acțiuni întreprinse de către Igor Dodon pentru a obține o „amnistie migrațională” din partea Federației Ruse pentru cetățenii Republicii Moldova și a reîntoarce piloții moldoveni capturați în Afganistan, în plină campanie electorală, trebuiau să contribuie la majorarea scorului electoral al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

Pe lângă postările cu caracter oficial din comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon, **secțiunile de comentarii de pe pagina și grupul lui Igor Dodon au fost cele mai active plat-**

⁸¹ <https://ok.ru/igor.dodon1>

⁸² <https://ok.ru/novayapartia>

⁸³ <https://ok.ru/renato.usaty>

⁸⁴ <https://ok.ru/igordodoni>

⁸⁵ <https://ok.ru/profile/347465666795>

⁸⁶ <https://ok.ru/plahotniuc>

⁸⁷ <https://ok.ru/andreinastase>

⁸⁸ <https://ok.ru/ilanshor>

⁸⁹ <https://ok.ru/irina.vlah>

⁹⁰ <https://ok.ru/acummaiasandu>

⁹¹ <https://ok.ru/socialistii.moldova>

forme de discuții, dezbateri și interpretări a diferitor evenimente socio-politice din Republica Moldova în perioada electorală. Acestea au un nivel de interacțiune net superior tuturor celorlalte comunități Odnoklassniki ale actorilor politici din Republica Moldova. Având în vedere gradul de penetrare și influența acestor comunități la nivelul segmentului Odnoklassniki din Republica Moldova, o analiză detaliată a acestora urmează în capitolul următor.

Rețeaua de comunități Odnoklassniki (inclusiv ținută la nivel de raioane specifice) care a fost creată în jurul personalității lui Renato Usatîi, Președintele PP Partidul Nostru, s-a erodat. Lipsa din Republica Moldova a lui Renato Usatîi a dus gradual la diminuarea suportului față de acesta și de proiectul său politic, inclusiv în mediul online. Doar două comunități online - Наша Партия - *Partidul Nostru* (45.6 mii membri) și Ренато Усатый (37.5 mii membri) – mai distribuie activ conținut, asigurându-i un anumit grad de vizibilitate pe Odnoklassniki.

În perioada campaniei electorale parlamentare din februarie 2019, prin intermediul paginilor menționate au fost diseminate interviurile lui Renato Usatîi diferitor mass-media, care s-au remarcat prin critici la adresa Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și, mai puțin, la adresa Partidului Democrat din Moldova. Comunitățile lui Renato Usatîi în Odnoklassniki au mai distribuit știri despre activitatea PP Partidul Nostru în campania electorală și spoturi electorale ale candidaților din partea PP Partidul Nostru în circumscripțiile electorale uninominale.

Pagina **Александр Калинин** este pagina oficială a lui Aleksandr Kalinin, politician stabilit în Federația Rusă și Președinte al Partidului Regiunilor din Moldova (din februarie 2016). Popularitatea lui Aleksandr Kalinin în rețeaua Odnoklassniki se datorează însă unei alte poziții pe care o deține – cea de Președinte al Congresului diasporei moldovenești în Federația Rusă⁹². În perioada campaniei electorale parlamentare din februarie 2019, pagina a diseminat interviurile lui Aleksandr Kalinin în care acesta critică așa-zisele succese asumate de Igor Dodon -

⁹² www.moldova.ms

„amnistia migrațională”⁹³ și reîntoarcerea piloților moldoveni capturați în Afganistan⁹⁴, precum și spoturi electorale ale Partidului Regiunilor. Deși pagina are un număr foarte mare de membri, conținutul acesteia nu se bucură de un nivel popularitate și interacțiune din partea utilizatorilor.

În termeni procentuali, putem vedea pe parcursul perioadei ianuarie 2017 – ianuarie 2019 o creștere substanțială a numărului de membri ai comunităților politicienilor Vlad Plahotniuc – 182.86%, Maia Sandu – 120% și Andrei Năstase – 66.67%. Totuși, în termeni numerici numărul membrilor acestor comunități este cu mult mai mic decât al politicienilor pro-ruși.

						ERpost	ERday
	39.6K	168	32.5K	2.4K	11.6K	0.700%	1.994%
	6.5K	68	23.1K	1.5K	4.5K	6.545%	7.947%
	10.0K	43	15.0K	684	1.7K	4.051%	3.110%
	45.7K	194	9.8K	1.4K	1.1K	0.138%	0.479%
	4.4K	32	4.4K	1.2K	774	4.439%	2.680%
	6.5K	20	5.2K	782	534	5.002%	1.819%
	2.2K	185	2.3K	290	197	0.698%	2.189%

Frecvența postărilor și nivelul de interacțiune pe paginile actorilor politici
Perioada:
1 ianuarie -
28 februarie
2019

⁹³ Președintele diasporei moldovenești din Rusia: Amnistia lui Dodon, doar vorbe goale!, 6 februarie 2019
[https://deschide.md/ro/stiri/interviu/43838/\(VIDEO\)-INTERVIU--Pre%C8%99edintele-diasporei-moldovene%C8%99ti-din-Rusia-Alexandr-Kalinin-Amnistia-anun%C8%9Bat%C4%83-de-Dodon-doar-vorbe-goale!.htm](https://deschide.md/ro/stiri/interviu/43838/(VIDEO)-INTERVIU--Pre%C8%99edintele-diasporei-moldovene%C8%99ti-din-Rusia-Alexandr-Kalinin-Amnistia-anun%C8%9Bat%C4%83-de-Dodon-doar-vorbe-goale!.htm)

⁹⁴ Alexandr Kalinin: Igor Dodon a plătit 2 milioane de dolari pentru eliberarea piloților moldoveni, 13 februarie 2019
https://adevarul.ro/moldova/politica/alexandr-kalinin-igor-dodon-platit-2-milioane-dolari-eliberarea-pilotilor-moldoveni-1_5c-641716445219c57e18d389/index.html

În perioada 1 ianuarie - 28 februarie 2019 a existat o diferență substanțială între frecvența postărilor pe pagina lui Igor Dodon (168 postări) și a celor de pe paginile lui Vlad Plahotniuc (54), Maia Sandu (32) și Andrei Năstase (20). Frecvența postărilor de pe pagina lui Igor Dodon a determinat și faptul că pagina a avut, în perioada vizată, și cel mai mare număr de interacțiuni – 32.5 mii de aprecieri, 2.4 mii de distribuiri și peste 11.6 mii de comentarii.

Cu doar 6.5 mii membri, pagina lui Ilan Șor s-a regăsit pe locul doi după numărul de interacțiuni, având în perioada vizată 23.1 mii de aprecieri, 1.5 mii de distribuiri și 4.5 mii de comentarii la 68 postări. Astfel, **secțiunile de comentarii de pe pagina și grupul lui Ilan Șor au devenit o altă mare platformă de discuție între utilizatori – în mare parte susținători PSRM și PP Șor.** Pagina lui Ilan Șor (circa 6.5 mii membri) s-a remarcat și prin numărul foarte mare de interacțiuni per postare (6.545%), devansând în acest sens paginile politicienilor Maia Sandu, Vlad Plahotniuc și Andrei Năstase.

Pe locul trei după numărul de interacțiuni s-a regăsit pagina lui **Vlad Plahotniuc** (c. 9.900 membri), Președintele Partidului Democrat din Moldova. Această pagină a avut în perioada vizată 15 mii de aprecieri, 684 de distribuiri și 1.7 mii de comentarii la 43 de postări. De pe această pagină au fost distribuite și spoturile electorale cu cel mai mare număr de vizualizări pe Odnoklassniki în campania electorală parlamentară. Spoturile Partidului Democrat din Moldova **Fapte, nu vorbe!**⁹⁵ și **Pe 24**

⁹⁵ <https://ok.ru/plahotniuc/topic/69264724052839>

februarie, Moldova alege fapte, nu vorbe⁹⁶ au acumulat circa 1 milion și respectiv 2 milioane de vizualizări ale utilizatorilor Odnoklassniki.

Postare
pe pagina
Odnoklassniki
a lui Vlad
Plahotniuc

Pagina **Наша Партия - Partidul Nostru** (45.7 mii de membri) a avut cele mai multe postări în perioada vizată – 194. Acestea au acumulat 9.8 mii de aprecieri, 1.4 mii de distribuiți și 1.1 mii de comentarii.

Numărul scăzut de membri ai comunităților lui Andrei Năstase și Maiei Sandu în rețeaua Odnoklassniki a determinat și relativ slabă popularitate a postărilor acestora în perioada electorală. În top 10 postări ale actorilor politici în perioada electorală se regăsesc 4 postări ale paginii lui Ilan Șor, 3 postări ale paginii lui Igor Dodon, 2 postări ale paginii lui Vlad Plahotniuc și 1 postare a paginii lui Andrei Năstase.

⁹⁶ <https://ok.ru/plahotniuc/topic/69398202862439>

Top postări
ale actorilor
politici în
perioada
electorală

			Interacțiune⁹⁷
1	Igor Dodon	Eliberarea piloților moldoveni de la talibani (video: c. 800.000 vizualizări) https://ok.ru/igordodoni/to-pic/69434422640808	11.02.2019 / 10:47 • Likes 6412 • Reposts 379 • Comments 4202
2	Vlad Plahotniuc	Pe 24 februarie, Moldova alege fapte, nu vorbe (video: c. 2 milioane vizualizări) https://ok.ru/plahotniuc/to-pic/69398202862439	21.02.2019 / 20:42 • Likes 5727 • Reposts 238 • Comments 234
3	Ilan Șor	У Вас может быть, как в Огрее! (video: c. 340.000 vizualizări) https://ok.ru/ilanshor/to-pic/69631724350413	28.01.2019 / 16:23 • Likes 4230 • Reposts 222 • Comments 360
4	Ilan Șor	La voi poate fi ca în Orhei! (video: c. 320.000 vizualizări) https://ok.ru/ilanshor/to-pic/69631578139597	28.01.2019 / 15:56 • Likes 3650 • Reposts 124 • Comments 208
5	Ilan Șor	Ilan Șor pentru popor (banner) https://ok.ru/ilanshor/to-pic/69636940950477	29.01.2019 / 15:25 • Likes 3372 • Reposts 170 • Comments 2799
6	Igor Dodon	Чтобы дальше зарабатывать на непризнании, «Шериф» идет против Путина и за Плахотнюка (video: c. 290.000 vizualizări) https://ok.ru/igordodoni/to-pic/69498004160680	23.02.2019 / 22:01 • Likes 3167 • Reposts 379 • Comments 1223
7	Ilan Șor	И у Вас может быть как в Огрее! (video: c. 290.000 vizualizări) https://ok.ru/ilanshor/to-pic/69616034900941	25.01.2019 / 20:19 • Likes 3017 • Reposts 211 • Comments 588
8	Igor Dodon	Întrevedere cu Vladimir Putin (poze) https://ok.ru/igordodoni/to-pic/69372913762472	30.01.2019 / 17:44 • Likes 2178 • Reposts 147 • Comments 671
9	Vlad Plahotniuc	Fapte, nu vorbe! (video: c. 1 milion de vizualizări) https://ok.ru/plahotniuc/to-pic/69264724052839	25.01.2019 / 21:23 • Likes 2155 • Reposts 123 • Comments 132
10	Andrei Năstase	Strigătul unei mame disperate (video: c. 20.000 de vizualizări) https://ok.ru/andreinastase/to-pic/69547485607254	28.01.2019 / 15:12 • Likes 778 • Reposts 128 • Comments 61

⁹⁷ Datele au fost colectate în perioada ianuarie-martie 2019

În perioada de monitorizare, comunitățile analizate ale actorilor politici nu au conținut postări care au promovat vădit știri false. **Secțiunile de comentarii** ale acestor comunități, au fost foarte active în discutarea actorilor politici implicați în campanie. Principalele laitmotive ale discuțiilor au fost legate de orientarea geopolitică și "furtul miliardului"- fraudă bancară din 2014 din Republica Moldova. Complicitățile sistemului electoral mixt și confruntarea informațională a tuturor împotriva tuturor pe întreg spectrul politic au adăugat incertitudine, într-o atmosferă de confuzie totală, pentru comentatorii pe rețelele de socializare. Dorința de a evita această confuzie face oamenii extrem de vulnerabili la dezinformare. În încercarea de a simplifica complexitatea ce generează confuzie, oamenii acceptă orice informație care se potrivește prejudecăților lor anterioare sau orice informație care este mai repetitivă, mai persistentă, mai senzațională sau mai șocantă.

Indiferent de comunitățile actorilor politici analizate, discuțiile din secțiunea de comentarii, legate de tematica campaniei electorale, erau foarte des deturnate de postări repetitive din partea

Exemplu de postare repetitivă din secțiunea de comentarii

Lugu 333 replied to Alex

В Акум самое дерьмо собралось, Мая Санду была в партии Филата помогала воровать школы закрывала а теперь вдруг стала порядочной. А Усатый хороший человек но в свое время тоже лучшим другом Плахотнюка он сам говорил, Ну а теперь разошлись пока у них пути-дорожки, Бабло вместе рубили в России после перестройки, Так что лучше Игоря Додона у нас в настоящий момент нет,

Наталья Фэту(Давлетова)

Додон политик умный. Он прекрасно понимает к чему может привести хорошая дружба с англосаксами. Превращение территории в ядерную свалку, плацдарм для террористов и боевиков, которых будут готовить для войны с Евразией. Торговля людьми и органами. Такую участь постигла Ливия и Украина.

Lugu 333

Игорь Додон настоящий патриот своей страны Он борется за нашу страну чтобы она по-правильному пути развития, Чтобы государственным был родной язык-молдавский, Чтобы не третировали постоянно русский язык и чтобы не терроризировали постоянно национальные меньшинства гымповцы и ему подобные, Чтобы Молдова развивала дружественные отношения с Россией,

Наталья Фэту(Давлетова)

На Украине под прикрытием нацистских группировок готовят террористов для войны.

2 Feb

acelorași utilizatori. Aceștia acționau după un tipar similar: identitate ascunsă și/sau profil fals și comentarii identice și repetitive sub cele mai virale postări din comunitățile analizate.

Aceste mesaje reiterau teme specifice ale propagandei rusești, dar și mesaje denigratoare și limbaj licențios, transformând secțiunile de comentarii în adevărate panouri de diseminare a propagandei ruse și a limbajului de ură. Deși Odnoklassniki are opțiunea de a modera comentariile pentru a preveni discursul de ură, moderarea nu a fost făcută, nici măcar pe pagina oficială de Odnoklassniki a Președintelui Igor Dodon.

Exemplu
de postare
repetitivă din
secțiunea de
comentarii

👤👤👤👤👤👤

ОДНОПАРТИЕЦ С ВОРОМ НЕСТАСЕ - МАЯ САНДУ =КТО ЭТО ТАКАЯ
ТЕМНАЯ ЛОШАДКА ОГРАБИВШАЯ ВСЕ НАСЕЛЕНИЕ МОЛДОВЫ НА 900
МИЛЛИОНОВ ЕВРО МИНИМУМ - ЭТО РУМЫНОАМЕРИКАНСКАЯ
ПРОСТИТУТКА НЕЗАМУЖНЯЯ ЗЛАЯ ЛЕЗБИЯНКА И ПОДСТИЛКА
ПРИБЛИЖЕННАЯ И ПОДЧИНЕННАЯ ФИЛАТА ПОДПИСАВШАЯ
ГРАБИТЕЛЬСКИЙ ДОКУМЕНТ О МИЛЛИАРДЕ ЕВРО ВОЗЛОЖЕННЫЙ
НЕПОМЕРНЫМ ДОЛГОМ НА ПЛЕЧИ НАСЕЛЕНИЯ ПРОДАВШАЯ
АЭРОПОРТ ЧИЧЕНЦАМ , ЗАКРЫВАЛА ШКОЛЫ, ОТМЕНЯЛА ПОСОБИЯ,
КРОМЕ АМЕРИКАНСКОГО ФЕСБУКА НИКАКОЙ ПРОГРАММЫ ПАРТИИ И
ДАЖЕ ПОПЫТОК НАМЕРЕНИЙ ИЗМЕНИТЬ ЖИЗНЬ НАСЕЛЕНИЯ СТРАНЫ
И МНОГОЕ ДРУГОЕ НЕ ГОВОРЯ УЖЕ О ФИНАНСОВЫХ КРИМИНАЛЬНЫХ
ГРАБИТЕЛЬСКИХ МАХИНАЦИЯХ БУДУЧИ МИНИСТРОМ ОБРАЗОВАНИЯ
, А НЫНЕ ПОДЧИНЕННАЯ ГОСДЕПА США И ПЛАХОТНЮКА М. САНДУ
ЧТОБ ТЫ ПОДАВИЛАСЬ ЭТИМ МИЛЛИАРДОМ !! а также и все остальные
румыноиды из ДПМ где САНДУ ПОСТОЯННО УЧАСТВОВАЛА В
КРИМИНАЛЬНЫХ СХЕМАХ И ДРУГИЕ АМЕРИКАНСКИЕ ХАЛУИ И ЛАКЕИ
никогда не думали о возрождении страны , они украли все деньги
молдавского народа из бюджета и продолжая просить у МВФ и
моментально грабить и распиливать по своим карманам эти кредиты
находясь в сговоре и бесприкословно выполняя вражеские советы
чиновников и кураторов из еврозоны и нацистами и шпионами из США
КОТОРЫЕ НАЧИНАЯ С 2009 ГОДА НЕ ВЫЛЕЗАЮТ ИЗ КИШИНЕВА И
СООТВЕТСТВЕННО ОБЛАДАЮТ ПОЛНОЙ ИНФОРМАЦИЕЙ И РУКОВОДЯТ
АБСОЛЮТНО ВСЕМИ СХЕМАМИ ПО РАЗГРАБЛЕНИЮ МОЛДАВСКОГО
НАРОДА и за все годы правления и разграбления от момента захвата
власти 7 апреля 2009 до украденных миллиардов евро из бюджета и т.д. , а
это деньги пенсионеров и налогоплательщиков ии вы увидите что венцом
БАНДИТСКОЙ И ГРАБИТЕЛЬСКОЙ ватханалии будут повышены налоги ,
штрафы , а так же тарифы на газ и свет на необъяснимую и непроверенную
вымышленную сумму,А СООТВЕТСТВЕННО ЗАРПЛАТЫ И ПЕНСИИ
ПОНИЖЕНЫ!! КУДА ДЕЛИСЬ ВСЕ НАЛОГИ НА ВСЁ И ДАЖЕ НАЛОГ ЗА
ВОЗДУХ И ПОБОРЫ ЗА ДОРОГИ И Т.Д. , СБОРЫ ПО ТАРИФАМ И ТАК
ДАЛЕЕ НАЧИНАЯ С 2008 ГОДА ? КУДА ИСЧЕЗЛИ МИЛЛИАРДЫ
ЕВРОКРЕДИТОВ ГРАНДОВ И ПОМОЩИ ОТ ЕВРОПЫ, МВФ, США, КИТАЯ И
ТАК ДАЛЕЕ С 2009 ГОДА ?????ГДЕ УКРАДЕННЫЙ С БАНКОВСКОЙ
СИСТЕМЫ МИЛЛИАРД ЕВРО???????????? А ВОЗВРАЩАТЬ ЭТИ
МИЛЛИАРДЫ ЕВРО ПРИДЕТСЯ НЕ ФАШИСТСКИМ
РУМЫНОАМЕРИКАНСКИМ ЖОПОЛИЗАМ ПРИСЛУЖИВАЮЩИМ ГОСДЕПУ
США КОТОРЫЕ ЗАХВАТИЛИ ВЛАСТЬ В МОЛДОВЕ , А ВСЕМ ЖИТЕЛЯМ
СТРАНЫ МОЛДОВЫ И ИХ ВНУКАМ И ПРАВНУКАМ . ВСЕХ РУМЫН ЗА
ГРАБЕЖ МОЛДАВСКОГО НАРОДА В ЯМУ И СЖЕЧЬ ПЕРЕД ВСЕМ
НАРОДОМ ПОКАЗАТЕЛЬНЫЙ СУД , А ТО ОТКУПЯТСЯ И ЗБЕГУТ ИЗБЕГУТ !
НЕ НАЖРАЛИСЬ ЕЩЁ ЦЫГАНЬЕ ВОРОВСКОЕ ЗА СТОЛЬКО ЛЕТ!?

Deși postările în comunitățile Odnoklassniki ale actorilor politici s-au bucurat de un grad înalt de interacțiune din partea utilizatorilor⁹⁸, trebuie remarcat faptul că discuțiile din secțiunea de comentarii ale acestor postări contrastează esențial cu dezbaterile pe teme electorale din Facebook. Odnoklassniki rămâne un teritoriu în care comentariile sunt influențate aproape exclusiv de emoții și argumente geopolitice, lipsindu-le raționalitatea de care se dă dovadă în discuții similare pe Facebook.

Odnoklassniki a fost relevantă din punctul de vedere al modelării opiniei publice pe Internet în acest ciclu electoral, însă scăderea constantă a numărului de utilizatori și calitatea conținutului pe teme socio-politice pe care o oferă în prezent, probabil, va duce fie la transformarea sa într-o bulă pro-rusă, fie la irelevanța sa în următoarele cicluri electorale.

Totuși, alegerile nu pot fi câștigate sau pierdute exclusiv pe rețelele de socializare. Deși nu există studii sociologice cantitative în ceea ce privește modul în care cetățenii utilizează rețelele de socializare pentru accesul la știri și evenimente politice, o serie de focus-grupuri realizate de Institutul de Politici Publice din Moldova, în perioada campaniei electorale parlamentare din iarna 2019, a relevat faptul că cetățenii au fost revoltați de volumul prea mare de informații despre politică în fluxul lor de postări pe rețelele sociale. Pentru respondenți creează aversiune și focusarea știrilor socio-politice pe aspecte negative și lipsa dezbaterii unor soluții sau lipsa subiectelor pozitive. Astfel, marea majoritate a respondenților au evitat intenționat să acceseze știri politice din fluxul de postări de pe rețelele de socializare. Printre respondenți predomină sentimente de dezamăgire, frustrare și supărare cu privire la procesele politice din Republica Moldova. O bună parte dintre ei consideră că opinia lor nu poate influența procesele existente, care sunt controlate de către persoane influente, cu posibilități financiare mari.

⁹⁸ Postarea lui Igor Dodon cu privire la eliberarea piloților din Afganistan a fost postarea cu cel mai înalt nivel de interacțiune, acumulând 6412 aprecieri, 379 distribuiri și 4202 comentarii.

 POLITICIENI PE ODNOKLASSNIKI - IGOR DODON

Cel mai vizibil politician pe Odnoklassniki în Republica Moldova este actualul Președinte al Republicii Moldova și liderul informal al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), Igor Dodon.

Igor Dodon este un promotor recunoscut și asumat al politicii pro-ruse în Republica Moldova. El a promovat constant parteneriatul strategic cu Federația Rusă, considerându-l a fi „întotdeauna o parte deosebit de importantă a concepției politicii externe a țării noastre.”⁹⁹ În timpul campaniilor pentru alegerile parlamentare din anii 2014 și 2019, dar și a campaniei pentru alegerile prezidențiale din anul 2016, Igor Dodon și-a făcut transfer de popularitate utilizând fotografii în care apărea alături de președintele Federației Ruse, Vladimir Putin¹⁰⁰, precum și alături de Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, Kiril.¹⁰¹

Din momentul învestirii sale în funcția de Președinte al Republicii Moldova în decembrie 2016 și până la sfârșitul anului 2018, Igor Dodon a întreprins multiple vizite în Federația Rusă și niciuna în statele vecine: România și Ucraina. Aflat la Moscova pentru o întrevedere cu Vladimir Putin, Igor Dodon a declarat că va denunța Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană în cazul unei majorități parlamentare a PSRM-ului în urma alegerilor parlamentare din februarie 2019.¹⁰² Această prioritate a

⁹⁹ Igor Dodon: Parteneriatul strategic cu Federația Rusă va fi întotdeauna o parte deosebit de importantă a concepției politicii externe a țării noastre. <http://socialistii.md/igor-dodon-parteneriatul-strategic-cu-federa-tia-rusa-va-fi-intotdeauna-o-parte-deosebit-de-importanta-a-concep-tiei-politicii-externe-a-tarii-noastre/>.

¹⁰⁰ Întâlnirea cu președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, 4 noiembrie 2014. <http://dodon.md/intilnirea-cu-presedintele-federatiei-ruse-vladimir-putin/>

¹⁰¹ Dodon s-a întâlnit la Moscova cu Patriarhul Kiril: Ce invitație i-a făcut șeful statului <https://sputnik.md/society/20190405/25409939/Dodon-intalnire--la-Mos-cova-cu-Patriarhul-Kiril.html>.

¹⁰² Dodon a promis în fața lui Putin că va anula Acordul de Asociere al Republicii Moldova cu UE, 17 ianuarie 2017. <https://www.euractiv.ro/euractiv-moldova/dodon-a-promis-in-fata-lui-putin-ca-va-anula-acordul-de-asociere-al-republicii-moldova-cu-ue-6427>.

fost anunțată în anul 2014 împreună cu promisiunea de a organiza un referendum cu privire la aderarea Republicii Moldova la Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan.¹⁰³

PSRM, sub conducerea lui Igor Dodon, a organizat marșuri în vederea susținerii Uniunii Vamale¹⁰⁴, dar și a valorilor așa-zise „tradițional-creștine” ale familiei - promovate de către Mitropolia Moldovei, subordonată Patriarhiei Ruse. În concepția socialiștilor în frunte cu Igor Dodon, valorile tradiționale ale familiei sunt incompatibile cu drepturile persoanelor LGBT și cu prevederile legii cu privire la asigurarea egalității și interzicerea discriminării.

Promovarea *istoriei și statalității moldovenești* reprezintă concepte centrale ale programului politic al lui Igor Dodon. În opinia acestuia, limba moldovenească definește originea și identitatea cetățenilor Republicii Moldova, în timp ce „româna nu este decât un termen politic, inventat”. Președintele Igor Dodon a propus mai multe inițiative în vederea materializării acestor concepte, și anume: declararea zilei de 2 februarie ca fiind „Ziua Statalității Țării Moldovei”¹⁰⁵, înlocuirea drapelului național al Republicii Moldova cu „drapelul istoric al Țării Moldovei”, de culoare roșie cu un cap auriu de bour pe mijloc, și înlocuirea disciplinei școlare „istoria românilor” cu „istoria Moldovei”¹⁰⁶.

Președintele Igor Dodon a declarat în nenumărate rânduri că este categoric împotriva unei eventuale aderări a Republicii Moldova la NATO, ceea ce ar însemna „un război pentru

¹⁰³ Igor Dodon: Uniunea Vamală sau Uniunea Europeană - poporul trebuie să decidă prin REFERENDUM
<https://www.youtube.com/watch?v=6OSqolkIhhQ>.

¹⁰⁴ Marșul socialiștilor “Pentru Moldova în Uniunea Vamală”, 14 septembrie 2014
<http://www.promis.md/evenimente/psrm-moldova-uniunea-vamala/>.

¹⁰⁵ Igor Dodon susține că data de 2 februarie 1365 este data când în premieră statalitatea Țării Moldovei a fost recunoscută oficial: “Primele date istorice despre Moldova vin din 1359. În acest an vom sărbători 658 de ani. Avem cu ce să ne mândrim, suntem un popor cu o istorie de secole. Data de 2 februarie 1365 este ziua când, în premieră, statalitatea Țării Moldovei a fost recunoscută oficial. Este o dată istorică. Vin cu inițiativa ca în ziua de 2 februarie să fie decorate personalități care au contribuit la statalitatea țării noastre.”

¹⁰⁶ Steagul lui Dodon, 2 februarie 2017.
<https://moldova.europalibera.org/a/28275025.html>.

Moldova”. De asemenea, Igor Dodon consideră că o decizie de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană va duce la dispariția țării în urma alipirii raioanelor de către România.¹⁰⁷

Principalul adversar la adresa statalității Republicii Moldova este, în opinia lui Igor Dodon, țara vecină, România. Pericolele principale în destabilizarea securității interne sunt portretizate ca fiind mișcările și marșurile unioniste din Republica Moldova, văzute de Igor Dodon ca fiind finanțate de către România, cu riscul ca aceasta să devină „dușmanul numărul unu al moldovenilor”¹⁰⁸ și pe care a promis că le va interzice.

În general, Igor Dodon inoculează o formă de superioritate a Republicii Moldova față de România atât din punct de vedere lingvistic, cât și teritorial. Din punct de vedere teritorial, Igor Dodon percepe jumătate din teritoriul României de azi ca aparținând istoric Moldovei, dar neagă orice pretenție teritorială a Republicii Moldova față de România.¹⁰⁹

Aceste teorii și subiecte promovate și susținute în spațiul public de către Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, sunt elemente recunoscute ale propagandei rusești în Republica Moldova. Există două mesaje principale ale propagandei rusești în Republica Moldova: unul se axează pe oportunitățile de asociere cu măreția și puterea nemărginită a Rusiei, iar al doilea proclamă că nici o altă orientare a țării nu este o alternativă viabilă și dezirabilă.¹¹⁰

Sentimentele anti-românești, anti-SUA și anti-UE, îmbinate cu un grad înalt de susținere a unei politici externe pro-ruse și a unei nostalgii sovietice, au fost identificate ca fiind principalele narațiuni ale propagandei rusești în discuțiile publice.

¹⁰⁷ Interviu cu Igor Dodon, 10 iulie 2017.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=PEY8vlyH11o,

¹⁰⁸ Igor Dodon: Există riscul major ca România să fie dușmanul numărul unu al Republicii Moldova, 19 martie 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=z61l3pjwW4c>.”

¹⁰⁹ Igor Dodon pentru DW: „Moldova nu are un patriot ca Putin la conducerea țării”, 24 februarie 2018.

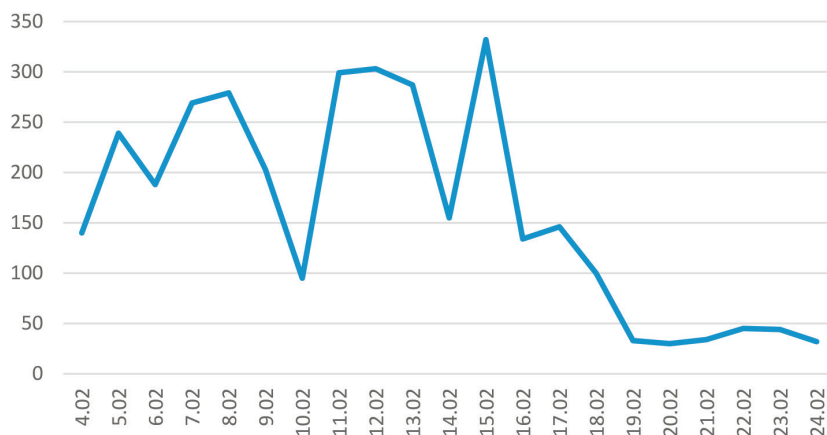
<https://www.dw.com/ro/igor-dodon-pentru-dw-moldova-nu-are-un-patriot-ca-putin-la-conducerea-%C5%A3%C4%83rii/a-42723678>.

¹¹⁰ Studiu „Propaganda rusească pe „Odnoklassniki”: Cazul Republicii Moldova”, Institutul de Politici Publice, 2018,

Prin urmare, acest capitol urmărește monitorizarea temelor-cheie ale propagandei rusești reflectate în comunitățile de pe Odnoklassniki ale lui Igor Dodon sau în postările despre Igor Dodon, precum și a reacției utilizatorilor în raport cu acestea.

• A. Analiza generală a postărilor referitoare la Igor Dodon

Analiza conținutului rețelei de socializare Odnoklassniki în ultimele trei săptămâni de campanie electorală¹¹¹ a relevat o fluctuație semnificativă a numărului postărilor referitoare la Igor Dodon. Astfel, în prima jumătate a perioadei de analiză a fost înregistrată o tendință de creștere a numărului de postări, urmată de o descreștere semnificativă a numărului de postări în cea de-a doua jumătate a perioadei de analiză. Numărul postărilor referitoare la Igor Dodon în rețeaua de socializare Facebook, colectate în aceeași perioadă de referință (semnificativ mai mare), a reflectat aceeași tendință.

Dinamica postărilor referitoare la Igor Dodon

O explicație posibilă a acestui trend ar putea fi scăderea numărului aparițiilor în spațiul public ale lui Igor Dodon în ultimele săptămâni de campanie pentru alegerile de pe 24 februarie 2019, în urma avertismentului pe care l-a primit din partea CEC pe 9 februarie 2019¹¹², care a atenționat Președinția

¹¹¹ Perioada de monitorizare: 4 februarie - 24 februarie 2019.

¹¹² Comisia Electorală Centrală a atenționat Președinția Republicii Moldova asupra inadmisibilității implicării în campania electorală și a avertizat un concurent electoral pentru utilizarea resurselor administrative https://a.cec.md/ro/comisia-electorala-centrala-a-atentionat-presedin-tia-republicii-moldova-asupra-2781_92497.html

asupra „inadmisibilității implicării în campania electorală”, dar și pe fundalul unor zvonuri despre posibila eliminare a PSRM din cursa parlamentară, dacă practica Președinției ar fi continuat.

Principalele surse a știrilor referitoare la Igor Dodon în perioada 4-24 februarie 2019 au fost portalurile de știri din Republica Moldova. În cele ce urmează, oferim o ierarhizare și o scurtă descriere a portalurilor de pe care au fost preluate în perioada de analiză cele mai multe știri cu privire la Igor Dodon.

Sursa	Numărul membrilor grupului	Știri distribuite în perioada de analiză	Limba	Caracterul știrilor
enews.md ¹¹³	1.100-1.200	337	RU	Neutru
ehomd.info ¹¹⁴	4.500-4.600	318	RU	Pozitiv
știri de calitate ¹¹⁵ cotidianul.md	800-900	151	RO	Neut- ru>Negativ
ziarul de Gardă ^{116 117}	2.100-2.200	91	RO/RU	Neutru
gagauzinfo.md ^{118 119}	10.000-10.100	77	RU	Pozitiv
accent TV ¹²⁰	1.000-1.100	72	RU/RO	Pozitiv
1news.md ¹²¹	300-400	45	RU	Negativ
important.md ¹²²	2.100-2.200	33	RO	Negativ
alfanews.md ¹²³	7.200-7.300	32	RU	Negativ
sputnik.md ¹²⁴	700-800	34	RO	Pozitiv
newsmaker.md ¹²⁵	2.000-2.100	28	RU	Neutru
noi.md ¹²⁶	1.300-1.400	28	RO	Neut- ru>Pozitiv

¹¹³ <https://ok.ru/profile/577762482357>

¹¹⁴ <https://ok.ru/ekhomoldov>

¹¹⁵ <https://ok.ru/profile/559584435456>

¹¹⁶ <https://ok.ru/profile/575173038892>

¹¹⁷ <https://ok.ru/zdgmdd>

¹¹⁸ <https://ok.ru/profile/576282391992>

¹¹⁹ <https://ok.ru/gagauzinfo>

¹²⁰ <https://ok.ru/accnttv>

¹²¹ <https://ok.ru/group/52573942055107>

¹²² <https://ok.ru/important.md>

¹²³ <https://ok.ru/alfanews.md>

¹²⁴ <https://ok.ru/sputnikmoldova>

¹²⁵ <https://ok.ru/newsmaker>

¹²⁶ <https://ok.ru/noi.moldova>

¹²⁷ <https://ok.ru/protv.md>

Pro TV ¹²⁷	128.000-128.100	28	RO	Negativ
unimedia.info ¹²⁸	8.200-8.300	26	RO	Neutru
golos.md ¹²⁹	19.000-19.100	21	RU	Pozitiv
moldova.europalibera.org ¹³⁰	2.500-2.600	20	RO	Neutru
point.md ¹³¹	11.500-11.600	19	RU	Neutru>Pozitiv
realitatea.md ¹³²	21.100-21.200	18	RO	Neutru
bloknot-moldova.md ¹³³	6.600-6.700	16	RU	Pozitiv
ava.md ¹³⁴	100-200	13	RU	Negativ

În perioada electorală, **eNews Moldova** (enews.md) și **Эхо Молдовы** (ehomd.info) au fost sursele celor mai distribuite știri cu privire la Igor Dodon în comunitățile Odnoklassniki. eNews Moldova și Eho Moldova sunt două portaluri online de știri în limba rusă. În general, majoritatea postărilor pe Odnoklassniki cu privire la Igor Dodon nu au fost formulate de către utilizatorii Odnoklassniki, ci preluate din presa online.

În perioada 4-24 februarie, aproximativ 337 de știri au fost distribuite de pe **eNews.md** (c. 1.100 -1.200 membri). eNews.md aparține SRL-ului Emedia. Site-ul este administrat de către jurnalista Iulia Semionova, Președinta Asociației jurnaliștilor de limbă rusă din Republica Moldova.

De pe **ehomd.info** (c. 4.500-4.600) au fost preluate 318 știri în perioada de referință. Eho Moldova realizează știri pro-ruse. Acest website se regăsește și în lista portalurilor care au distribuit știri false sau cu caracter manipulator, publicată de Stop Fals - campanie împotriva informației false (anti-fake news). Printre titlurile știrilor publicate pe ehomd.info se regăsesc (traducere din limba rusă): „Igor Dodon: Tot ceea ce a fost agreat cu Putin, a fost îndeplinit”¹³⁵, „Igor Dodon - liderul absolut al ratingului de

¹²⁸<https://ok.ru/unimedia>

¹²⁹<https://ok.ru/golosmd>

¹³⁰<https://ok.ru/aicieeurop>

¹³¹<https://ok.ru/point.md>

¹³²<https://ok.ru/realitatea>

¹³³<https://ok.ru/bloknotmd>

¹³⁴<https://ok.ru/avamd>

¹³⁵ Игорь Додон: все о чем мы договаривались с Путиным – выполнено, 20 februarie 2019.

<https://ehomd.info/2019/02/20/igor-dodon-vse-o-chem-my-dogovarivalis-s-putiny-m-vypolneno-video/>.

încredere din partea cetățenilor RM¹³⁶, „Igor Dodon speră că fiecare centru raional va primi un cadou de la Putin”¹³⁷, „Bucureștiul a renunțat la ideea de a ocupa Moldova”¹³⁸, „Liderii Blocului ACUM au susținut ideea unei operațiuni militare împotriva Transnistriei”¹³⁹ etc.

Știri de calitate este un profil privat care distribuie activ conținut de pe **cotidianul.md**. Cotidianul.md (c. 800-900 membri) este o publicație online, în limba română. Știrile publicate pe acest website sunt în general neutre. Însă editorialele acestei publicații reflectă opinii critice față de Partidul Democrat și liderul informal al Partidului Socialiștilor - Igor Dodon. De pe acest portal au fost preluate acuzațiile lui Renato Usatîi, precum că Igor Dodon ar fi amânat intenționat repatrierea celor doi piloți moldoveni luați ostatici de talibani, pentru a-i putea aduce în Moldova în timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare.¹⁴⁰

Ziarul de Gardă (c. 2.100-2.200 membri) este pagina web în limba română și rusă a Ziarului de Gardă, săptămânal independent din Republica Moldova, fondat de către Alina Radu și Aneta Grosu, și dedicat jurnalismului de investigație. Știrile cu caracter neutru în care era menționat Igor Dodon sau Partidul Socialiștilor au fost distribuite de către grupurile: Mișcarea Populară Antimafia, Basarabia Pământ Românesc¹⁴¹, Unitate și Demnitate Națională și Cetățenie Română¹⁴².

Gagauzinfo.md (c. 10.000 – 10.100 membri) este un portal dedicat reflectării evenimentelor din UTA Găgăuzia. Portalul

¹³⁶ Игорь Додон – абсолютный лидер рейтинга доверия молдавских граждан, 15 februarie 2019.

<https://ehomd.info/2019/02/15/igor-dodon-absolyutnyj-lider-rejtinga-doveriya-moldavskih-grazhdan/>.

¹³⁷ Игорь Додон надеется, что каждый районный центр получит подарок от Путина, 15 februarie 2019.

<https://ehomd.info/2019/02/15/igor-dodon-nadeetsya-chto-kazhdyj-rajonnyj-tsentr-poluchit-podarok-ot-putina-video/>.

¹³⁸ Бухарест отказался от идеи оккупации Молдовы, 18 februarie 2019.

<https://ehomd.info/2019/04/18/buharest-otkazalsya-ot-idei-okkupatsii-moldovy/>.

¹³⁹ Лидеры блока ACUM поддержали идею военной операции против Приднестровья, 23 februarie 2019.

<https://ehomd.info/2019/04/23/lidery-bloka-asum-podderzhali-ideyu-voennoj-operatsii-protiv-pridnestrovy/>.

¹⁴⁰ <https://ok.ru/nistrutisa/topic/69477554165018>.

¹⁴¹ <https://ok.ru/group/56232279932962/topic/69158395521826>.

¹⁴² <https://ok.ru/group/47702153232464/topic/69800367297872>.

aparține SRL-ului IusivMedia,¹⁴³ al cărui fondatoare este Cîlcic Iulia. Acest portal reflectă pozitiv activitatea lui Igor Dodon și a Partidului Socialiștilor. Opinia, precum că observatorii internaționali nu au scos în evidență o eventuală agitație pre-electorală din partea lui Igor Dodon în favoarea Partidului Socialiștilor, a fost distribuită de cele mai multe ori în perioada de referință.

Accent TV (c. 1.000-1.100 membri) este un post de televiziune care aparține companiei Telesistem TV SRL¹⁴⁴, administrată de Stanislav Vâjga și înființată de o altă companie din Rusia, Media Invest Servis. Aceasta din urmă este deținută de Vadim Ciubară, consilier al lui Igor Dodon.¹⁴⁵ Acest post generează exclusiv știri pozitive despre Igor Dodon, care sunt ulterior distribuite de către grupuri Odnoklassniki pro-ruse: Молдова должна быть с Россией!, ЗА ЕВРОАЗИЙСКИЙ СОЮЗ - ПРОЦВЕТЕНИЕ МОЛДОВЫ, MOLDOVA PATRIA MEA etc.

1news.md (c. 300-400 membri) portal de știri în limba rusă deținut de compania WINGS MEDIA SRL. Acest portal reflectă știri negative despre Igor Dodon și indică asupra existenței unei colaborări între Vlad Plahotniuc și Igor Dodon.

Important.md (c. 2.100-2.200 membri) și **alfanews.md** (7.200-7.300) aparțin companiei Agenția de Presă „MEDIA Pres Grup” SRL. Știrile de pe aceste portaluri sunt critice la adresa lui Igor Dodon.

Sputnik Moldova (c. 700-800 membri) distribuie conținut de pe www.sputnik.md, parte a conglomeratului media Rosiya Segodnya, creat și operat de către autoritățile Federației Ruse. În Republica Moldova, Sputnik - agenția de știri și radio - se poziționează în favoarea lui Igor Dodon.

Newsmaker.md (c. 2.000-2.100 membri) este o publicație online deținută de Vladimir Soloviov, formată din foștii jurnaliști ai Kommersant Moldova. Publicația reflectă neutru știrile referitoare la Igor Dodon.

Noi.md (c. 1.300-1.400 membri) aparține companiei MLD MEDIA SRL, condusă de Constantin Burghiu. Printre acționarii companiei se regăsesc mai multe companii deținute de Vasile Chirtoca, fostul candidat la Primăria municipiului Chișinău în anul 2015 din partea Partidului Comuniștilor. În general, știrile

¹⁴³ <https://website.informer.com/gagauzinfo.md>.

¹⁴⁴ <https://website.informer.com/a-tv.md>.

¹⁴⁵ <https://crimemoldova.com/news/politika/afacerile-consilierilor-din-umbr-ai-lui-igor-dodon-investiga-ie-rise/>.

despre Igor Dodon publicate în perioada de analiză au avut un caracter pozitiv sau neutru.

ProTV Chișinău (c. 128.000-128.100 membri) este parte a trustului internațional Central European Media Enterprises. Directorul acestui post de televiziune este Cătălin Giosan. Știrile diseminate de pe pagina Odnoklassniki a ProTV-ului au avut un conținut preponderent negativ la adresa lui Igor Dodon.

Unimedia.info (c. 8.200-8.300 membri) este proprietate a companiei MIRAZA SRL, condusă de jurnalistul Cristian Jardan. De pe acest site de știri au fost preluate articole cu caracter neutru.

Europa Liberă Moldova (c. 2.500-2.600 membri) face parte din Radio Europa Liberă/Libertatea (Radio Free Europe/Radio Liberty, RFE/RL), companie media independentă finanțată de Congresul Statelor Unite, prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Media Globală (United States Agency for Global Media - USAGM). Știrile reflectă neutru declarațiile lui Igor Dodon sau ale altor actori politici cu privire la Igor Dodon.

Point.md (c. 11.500-11.600 membri) aparține companiei SIMPALS SRL, deținută de omul de afaceri Dumitru Voloșin. Știrile au reflectat pozitiv activitatea lui Igor Dodon, mai ales în ceea ce privește politica sa externă pro-rusă.

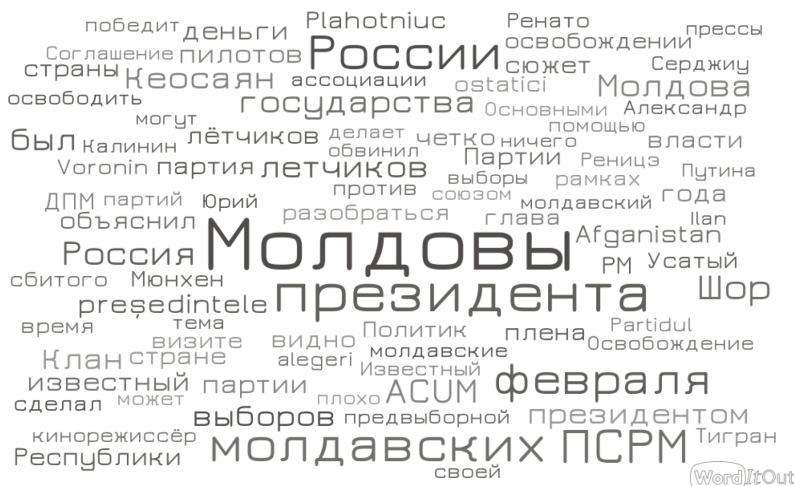
Realitatea.md (c. 21.100-21.200 membri) face parte din grupul de presă online „Realitatea”. Realitatea.md este administrată de către Dumitru Țîra prin HB Media SRL. Știrile l-au prezentat într-un context negativ pe Igor Dodon.

Bloknot-moldova.md (c. 6.600-6.700 membri) aparține companiei Rus-Media Group, LLC, deținută de prietenul apropiat al lui Igor Dodon – Oleg Paholkov. Deloc surprinzător, știrile l-au prezentat într-un context pozitiv pe Igor Dodon.

Ava.md (c. 100-200 membri) este un proiect al unui grup de analiști economici și politici, istorici și politologi. Redactorul-șef al portalului informațional-analitic este Andrei Andrievschi. Știrile l-au prezentat pe Igor Dodon în context negativ.

În perioada electorală pentru alegerile parlamentare, în rețeaua de socializare Odnoklassniki, știrile care îl prezentau pe Igor Dodon într-un context pozitiv sau neutru au fost mai numeroase comparativ cu numărul știrilor care relatau negativ activitatea lui Igor Dodon. Știrile pozitive diseminate s-au referit în mare parte la popularitatea lui Igor Dodon în rândul cetățenilor Republicii Moldova și la relația

de bună cooperare pe care acesta a construit-o cu Președintele Federației Ruse, Vladimir Putin. Știrile negative s-au referit preponderent la opinia că Igor Dodon ar fi tergiversat intenționat repatrierea ostaticilor moldoveni din Afganistan pentru a obține dividende electorale.

Frecvența cuvintelor utilizate în postările referitoare la Igor Dodon

În urma analizei frecvenței cuvintelor în postările referitoare la Igor Dodon, pot fi identificate câteva teme majore ale acestora¹⁴⁶:

- Rolul jucat de către Igor Dodon în eliberarea piloților moldoveni luați ostatici în Afganistan¹⁴⁷

Unul dintre cele mai importante subiecte ale campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din anul 2019, a fost cel legat de eliberarea a doi piloți moldoveni, ținuti în captivitate în Afganistan începând cu anul 2015. Cei doi piloți au fost luați ostatici de către militanții talibani după ce elicopterul care presta servicii civile aeriene pentru forțele de securitate afgane a fost capturat.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Au fost utilizate 3388 de postări în perioada 4-24 februarie 2019 conținând numele "Igor Dodon".

¹⁴⁷ Cuvinte-cheie: лётчиков:173, Афганистане:143, пилотов:128, Афганистан:122, лётчиков:118, плена:109, остатици:105, освобождении:99, летчики:69.

¹⁴⁸ Igor Dodon: eliberarea celor doi piloți din captivitate în Afganistan a fost posibilă datorită implicării Moscovei, 11 februarie 2019. <https://moldova.europalibera.org/a/29763866.html>.

Eliberarea celor doi piloți a devenit și subiectul principal al știrilor postate și distribuite pe Odnoklassniki în timpul campaniei electorale, dar și un generator puternic de dezbateri între utilizatorii Odnoklassniki.

Știrile s-au axat pe disputa generată între Igor Dodon, pe de o parte, și Andrian Candu (speakerul Parlamentului de atunci) și Renato Usatîi (președintele „Partidului Nostru”), pe de altă parte. În timp ce Igor Dodon declara în timpul campaniei electorale că eliberarea acestora a fost posibilă datorită lui cu implicarea conducerii Federației Ruse, Andrian Candu și Renato Usatîi îl acuzau de amânarea intenționată timp de 10 luni a eliberării piloților, pentru a asigura repatrierea lor în perioada electorală.

- *Igor Dodon, ca motor electoral al socialiștilor, Igor Dodon = PSRM*¹⁴⁹

Contrar faptului că Igor Dodon nu mai este liderul oficial al Partidului Socialiștilor și în calitate de Președinte al Republicii Moldova ar trebui să fie apolitic, acesta s-a implicat activ în campania electorală, spunând că nu poate fi împiedicat să se vadă cu cetățenii Republicii Moldova. Igor Dodon a plasat un șir de poze pe Odnoklassniki din cadrul întâlnirilor avute cu alegătorii Republicii Moldova în mai multe regiuni ale țării, chiar în timpul campaniei electorale.¹⁵⁰

În cadrul vizitelor oficiale la Moscova, Igor Dodon a obținut mai multe promisiuni, dar și câteva acțiuni concrete (amnistia migrațională, eliberarea ostaticilor moldoveni din Afganistan, donație de autocamioane¹⁵¹) care au fost pe larg prezentate și promovate în timpul campaniei electorale, inclusiv pe Odnoklassniki, drept sprijin al Federației Ruse pentru cetățenii Republicii Moldova.

- *Igor Dodon și Federația Rusă*¹⁵²

Ca și în campaniile electorale precedente, atât parlamentare, cât și prezidențiale, întreaga campanie electorală pentru alegerile parlamentare din 2019 a fost construită în jurul bunei relații dintre Igor Dodon și Federația Rusă în frunte cu Vladimir Putin. Igor Dodon a invocat sprijinul inechivoc al Federației Ruse în

¹⁴⁹ Cuvinte-cheie: ПСРМ:304, социалистов:295.

¹⁵⁰ <https://ok.ru/group/50891460640964/topic/69165616884676>.

¹⁵¹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69428723630248>.

¹⁵² Cuvinte-cheie: Россия: 190, Rusia:131, Moscova:103, Putin:66.

obținerea unor rezultate pozitive pentru cetățenii Republicii Moldova, precum: amnistia migranților moldoveni care au încălcat legislația Federației Ruse cu privire la migrație, eliberarea ostaticilor moldoveni din Afganistan și încercările lui Igor Dodon de a obține reducerea prețului gazului rusesc.

*- Ridiculizarea lui Igor Dodon la postul NTV în toiul campaniei electorale*¹⁵³

Întâlnirea președintelui Igor Dodon cu președintele rus, Vladimir Putin, în timpul unei vizite în Federația Rusă efectuată în perioada 31 ianuarie – 1 februarie, a fost subiectul unei emisiuni de satiră a postului de televiziune rusesc NTV. Prezentatorul, Tigran Keosayan, a declarat în cadrul emisiunii că „tuturor le-a fost clar cine este țarul și cine este Dodon”.¹⁵⁴

Știrile legate de afirmațiile făcute în cadrul emisiunii de satiră au fost contracarate de un alt flux de știri care scoteau în evidență precizările făcute de același prezentator pe pagina sa de socializare: „Dodon este iubit în Federația Rusă și regret dacă în Moldova nu am fost înțeles corect”.¹⁵⁵

*- Rivalitatea PSRM vs. Partidul Șor în cadrul campaniei electorale*¹⁵⁶

Un alt subiect vizibil al campaniei electorale pe Odnoklassniki a fost atacurile lui Ilan Șor la adresa președintelui Igor Dodon. Ilan Șor l-a acuzat pe Igor Dodon că ar fi primit bani de la el pentru campanii electorale și ar fi folosit avioanele sale personale pentru vizitele întreprinse la Moscova.¹⁵⁷ Procuratura Republicii Moldova a declarat ulterior că va investiga aceste acuzații. Drept răspuns, Igor Dodon a susținut că aceste acuzații ar fi fost făcute la comanda Partidului Democrat.¹⁵⁸

*- Rivalitatea PSRM vs. Partidul Nostru*¹⁵⁹

Renato Usatîi a făcut mai multe acuzații la adresa lui Igor Dodon. În primul rând, liderul Partidului Nostru a spus în nenu-

¹⁵³ Cuvinte-cheie: Кеосаян:172, Тигран:89, телеведущий:79.

¹⁵⁴ <https://ok.ru/moldova24/topic/68813042622473>.

¹⁵⁵ <https://ok.ru/ekhomoldov/topic/69646197443443>, <https://ok.ru/point.md/topic/69231044670872>.

¹⁵⁶ Cuvinte-cheie: Шор:200, Ilan:73.

¹⁵⁷ <https://ok.ru/realitatea/topic/69113443044187>, <https://ok.ru/video/1222650563311>.

¹⁵⁸ <https://ok.ru/protv.md/topic/69667965572591>.

¹⁵⁹ Cuvinte-cheie: Усатый:101, Ренато:87.

mărate rânduri că Igor Dodon este controlat de către Vladimir Plahotniuc, Președintele Partidului Democrat, și ar acționa la comanda acestuia.¹⁶⁰ În al doilea rând, Renato Usatîi a făcut un șir de declarații precum că Igor Dodon ar fi tergiversat intenționat eliberarea până în ajunul alegerilor parlamentare a piloților moldoveni ținuți ostatici de talibani.¹⁶¹ De asemenea, acuzațiile lui Ilan Șor că i-ar fi dat bani lui Igor Dodon au fost susținute și de către Renato Usatîi.¹⁶²

- Igor Dodon și conferința de la Munchen¹⁶³

Igor Dodon a participat la Conferința Internațională de Securitate de la Munchen, organizată pe data de 15 februarie 2019. Potrivit lui Igor Dodon, acesta a prezentat un concept de securitate, care a avut la bază „principiul de neutralitate permanentă a Republicii Moldova.”¹⁶⁴ Majoritatea știrilor axate pe acest subiect au reflectat declarațiile făcute de către Igor Dodon înainte și după conferință.

- Atacurile lui Alexandr Kalinin asupra lui Igor Dodon¹⁶⁵

În legătură cu eliberarea celor doi piloți moldoveni ținuți ostatici în Afganistan, a fost intens vehiculată pe Odnoklassniki o altă acuzație la adresa lui Igor Dodon, lansată de către Președintele Partidului Regiunilor din Moldova, Alexandr Kalinin. Potrivit lui Kalinin, 2 milioane de dolari, dintr-un total de 20, au fost plătite de către Igor Dodon talibanilor în schimbul eliberării ostaticilor. Același Kalinin l-a învinuit pe Igor Dodon că ar fi primit cele 20 milioane de dolari de la „Kremlin” cu scopul desfășurării campaniei electorale.¹⁶⁶ Pentru a contesta autenticitatea orientării pro-ruse a PSRM-ului, Kalinin a invocat și cetățenia română a 6 candidați înaintați pe listele PSRM-ului la funcția de deputat.¹⁶⁷

¹⁶⁰ <https://ok.ru/novayapartia/topic/69627772777814>.

¹⁶¹ <https://ok.ru/protv.md/topic/69697213240815>, <https://ok.ru/realitatea/topic/69150802168667>.

¹⁶² <https://ok.ru/protv.md/topic/69690321540591>.

¹⁶³ Cuvinte-cheie: Мюнхен:98.

¹⁶⁴ <https://ok.ru/noi.moldova/topic/69145628374427>, <https://ok.ru/sputnikmoldova/topic/69069248353601>, <https://ok.ru/sputnikmoldova/topic/69063943411009>.

¹⁶⁵ Cuvinte-cheie: Калинин:78.

¹⁶⁶ <https://ok.ru/important.md/topic/68991254246850>,

¹⁶⁷ <https://ok.ru/important.md/topic/68991750747586>.

• B. Profilul și pagina oficială ale lui Igor Dodon în rețeaua de socializare Odnoklassniki

Prezentare generală

Profilul oficial al lui Igor Dodon în rețeaua de socializare Odnoklassniki - **Игорь Додон**¹⁶⁸ - este urmărit de peste 75.000 de utilizatori. Profilul conține peste 3.000 de postări, însoțite de peste 18 mii de fotografii și peste 140 de video-uri. **Pagina oficială** a lui Igor Dodon - **Официальная группа Игоря Додона**¹⁶⁹ este urmărită de peste 36.000 de utilizatori și conține peste 2.500 de postări, având 14 mii de fotografii și peste 70 de video-uri asociate.

Postare Odnoklassniki¹⁷⁰

Официальная группа Игоря Додона
36 470 participanți, 7 prieteni

20 feb

Принял сегодня участие в презентации 12 единиц спецтехники «КАМАЗ», которые прибыли в Республику Молдова из Российской Федерации. Многофункциональная техника может быть использована для очистки дорог от снега, гололеда и для мойки улиц. Автомобили успешно проделали путь в 6 тыс. км.

Это стало возможным благодаря договоренностям с Президентом Российской Федерации Владимиром Владимировичем Путиным летом прошлого года. Тогда я обратился с просьбой выделить 100 единиц спецтехники для городов и районов Молдовы. Для этих целей российское Правительство выделило 100 млн. рублей из Резервного фонда для сборки первой партии автомобилей.

Искренне благодарю братский российский народ и лично Президента РФ Владимира Путина за помощь, оказанную нашей стране в разных областях. Буду и далее прилагать все усилия для укрепления стратегического партнерства между нашими странами.

После парламентских выборов автомобили будут распределены между районами и муниципалитетами, где есть острая необходимость в такой технике. В частности, две единицы будут переданы Кишиневу. По одному автомобилю отправятся в Бельцы, Бессарабию, Бричань, Единцы, Комрат, Конгыз, Сороки, Сороки, Тараклию и Флорешты.

Am participat astăzi la prezentarea celor 12 autospeciale "Kamaz", care au ajuns în Moldova din Federația Rusă. Tehnica multifuncțională poate fi folosită în procesul de dezapezire, de eliminare a poleiului și de spălare a străzilor. Autospeciile au parcurs cu succes peste 6.000 de km.

Postare Facebook¹⁷¹

Igor Dodon
February 20

...

Am participat astăzi la prezentarea celor 12 autospeciale "Kamaz", care au ajuns în Moldova din Federația Rusă. Tehnica multifuncțională poate fi folosită în procesul de dezapezire, de eliminare a poleiului și de spălare a străzilor. Autospeciile au parcurs cu succes peste 6.000 de km.

Acest lucru a devenit posibil grație înțelegerilor pe care le-am avut cu Președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, în vara anului trecut. Atunci m-am adresat cu rugămintea de a dona 100 de unități de tehnică specială pentru orașele și raioanele din Moldova. În acest sens Guvernul rus a rezervat 100 de mln. de ruble din fondul de rezervă a FR pentru asamblarea primului lot de tehnică.

Am adus sincere mulțumiri poporului frățesc rus și în mod special, Președintelui FR, Vladimir Putin, pentru sprijinul acordat țării noastre în diverse domenii, menționând că și în continuare voi depune toate eforturile în vederea consolidării parteneriatului strategic stabilit între țările noastre.

Autospeciile vor fi transmise după alegerile parlamentare raioanelor și municipalităților unde este nevoie stringentă de tehnică respectiv, după cum urmează: 2 unități la Chișinău și câte una la Bălți, Briceni, Ocnița, Edineț, Florești, Comrat, Congaz, Basarabesca, Taraclia, Soroca.

Принял сегодня участие в презентации 12 единиц спецтехники «КАМАЗ», которые прибыли в Республику Молдова из Российской Федерации. Многофункциональная техника может быть использована для очистки дорог от снега, гололеда и для мойки улиц. Автомобили успешно проделали путь в 6 тыс. км.

Pe parcursul perioadei de analiză, conținutul plasat pe profilul oficial a fost identic cu cel plasat pe pagina oficială a lui Igor Dodon. De fapt, același conținut a fost reprodus și pe profilul¹⁷² și pagina oficială¹⁷³ a acestuia în rețeaua de socializare Facebook.

¹⁶⁸ <https://ok.ru/igor.dodon1>.

În perioada noiembrie 2017 – martie 2019, numărul de abonați al acestui profil a crescut de la 28.500 la 75.000 utilizatori.

¹⁶⁹ <https://ok.ru/igordodon1/>. În perioada noiembrie 2017 - martie 2019, numărul de abonați ai acestei pagini a crescut de la 28.500 la 36.500.

¹⁷⁰ <https://ok.ru/igordodon1/topic/69481175302312>

¹⁷¹ www.facebook.com/dodon.igor1/posts/2189400881300794

¹⁷² <https://www.facebook.com/dodon.igor1/>. În martie 2019 profilul avea peste 31 mii abonați

¹⁷³ <https://www.facebook.com/dodon.igor1/>. În martie 2019 pagina avea 120 mii abonați

De obicei, postarea, atât pe Odnoklassniki, cât și pe Facebook, conține un mesaj dublat în două limbi: română și rusă.

Conținutul de pe profil și pagină are caracter oficial. Textele și pozele prezintă și rezumă întâlnirile cu cetățenii Republicii Moldova, întâlnirile cu oficialii străini, vizitele și ceremoniile oficiale, decernarea decorațiilor de stat, declarațiile și interviurile acordate mass-mediei. Marea majoritate a postărilor conțin mesaje (identice) în două limbi: rusă și română. Numărul postărilor pe pagină a crescut semnificativ în perioada pre-electorală și în timpul campaniei electorale.

Conținutul paginii oficiale a lui Igor Dodon pe Odnoklassniki este generat doar de către administratorii acestei pagini. Nu a fost remarcat conținut redistribuit pe această pagină de către alți utilizatori Odnoklassniki sau de pe alte grupuri de socializare ale Odnoklassniki.

În general, grupurile țintă ale postărilor lui Igor Dodon pe Odnoklassniki sunt în mod prioritar vorbitorii de limba rusă și cu viziuni pro-ruse. O atenție aparte este acordată și locuitorilor din UTA Găgăuzia, având în vedere că Igor Dodon apare în mai multe poze alături de Irina Vlah, bașcana Găgăuziei, inclusiv cu ocazia zilei de 2 februarie.¹⁷⁴

În ceea ce privește paginile terțe asociate lui Igor Dodon în rețeaua de socializare Odnoklassniki, studiul a relevat prezența unor pagini create cu scopul susținerii și promovării activității lui Igor Dodon. Însă, având în vedere numărul mic de utilizatori și inactivitatea acestora, putem concluziona că **a avut loc consolidarea audienței pro-Igor Dodon în doar două puncte-cheie de intrare: profilul și pagina oficială.**

Postările din comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon din perioada pre-electorală și campania electorală au ca scop instrumentalizarea popularității lui Igor Dodon pentru maximizarea scorului electoral al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

¹⁷⁴ Igor Dodon a participat la cea de-a V-a ediție a Forumului social-politic „Găgăuzia-2019: dezvoltare prin unitate”. Evenimentul a fost consacrat aniversării referendumului local din 2014, nerecunoscut legal de către autoritățile centrale ale Republicii Moldova, la care 98,47% din locuitorii autonomiei au susținut integrarea în Uniunea Vamală <https://ok.ru/profile/571988786344/statuses/69388005916840>.

Deși conform legislației Republicii Moldova, șeful statului este obligat să fie apolitic, Igor Dodon susține și promovează partidul pe care l-a creat și condus până în noiembrie 2016. În perioada pre-electorală și în timpul campaniei electorale, Igor Dodon a acționat în calitate de motor electoral al PSRM. Igor Dodon a mediatizat pe pagina oficială din rețeaua de socializare Odnoklassniki participarea sa la evenimentele organizate de către PSRM și a sintetizat discuțiile cu caracter electoral avute cu cetățenii Republicii Moldova din diferite regiuni ale țării. Sub pretextul declarativului *An al Familiei*, lansat pe data de 28 ianuarie 2019, Igor Dodon a promis că va vizita toate raioanele Republicii Moldova până la sfârșitul lunii aprilie. Întâlnirile lui Igor Dodon cu cetățenii Republicii Moldova au avut loc zilnic sau la o distanță de câteva zile pe toată perioada campaniei electorale:¹⁷⁵

- 3 februarie, r. Ocnița¹⁷⁶ și r. Soroca¹⁷⁷,
- 7 februarie, r. Anenii Noi¹⁷⁸,
- 8 februarie, or. Bălți¹⁷⁹,
- 9 februarie, r. Taraclia și r. Vulcănești din UTA Găgăuzia¹⁸⁰,
- 13 februarie, r. Căușeni și r. Ștefan Vodă¹⁸¹,
- 19 februarie, r. Fălești¹⁸²,
- 20 februarie, or. Basarabeasca¹⁸³,
- 20 februarie, mun. Comrat¹⁸⁴,
- 21 februarie, or. Ceadâr-Lunga din UTA Găgăuzia¹⁸⁵,
- 21 februarie, r. Edineț, r. Briceni și r. Ocnița¹⁸⁶,
- 22 februarie, mun. Ungheni¹⁸⁷,
- 23 februarie, mun. Chișinău¹⁸⁸.

Una dintre aceste întâlniri a avut loc chiar pe data de 23 februarie 2019, cu locuitorii municipiului Chișinău, cu o zi

¹⁷⁵ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69487307047080>, <https://ok.ru/igordodoni/topic/69491443876008>,

¹⁷⁶ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69393456152744>.

¹⁷⁷ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69394675646632>.

¹⁷⁸ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69415645921448>.

¹⁷⁹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69421344669864>.

¹⁸⁰ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69424367583400>.

¹⁸¹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69447811842216>.

¹⁸² <https://ok.ru/igordodoni/topic/69476822925480>.

¹⁸³ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69481906487464>.

¹⁸⁴ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69482066657448>.

¹⁸⁵ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69482859970728>.

¹⁸⁶ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69485768917160>.

¹⁸⁷ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69491443876008>.

¹⁸⁸ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69493062025384>.

înainte de ziua alegerilor parlamentare.¹⁸⁹ În cadrul unor întâlniri, a fost afișat și sloganul „Moldova are viitor”, cu care s-a lansat Igor Dodon în campania pentru alegeri prezidențiale din partea PSRM.¹⁹⁰

Un alt instrument folosit de către Igor Dodon pentru promovarea PSRM-ului în timpul campaniei electorale, a fost vizitele sale la Moscova și propunerile înaintate de către Igor Dodon Federației Ruse în vederea adoptării unor măsuri benefice pentru cetățenii Republicii Moldova. Aceste măsuri au fost din start gândite pentru a maximiza scorul electoral al PSRM-ului în alegerile parlamentare. Spre exemplu, de efectele amnistiei migraționale puteau beneficia doar migranții moldoveni din Federația Rusă, care s-ar fi întors în Republica Moldova în perioada alegerilor parlamentare și nu ar fi revenit în Federația Rusă mai devreme de data alegerilor. Amnistia migrațională a fost anunțată de către Igor Dodon în luna noiembrie 2018, declarând că, începând cu luna ianuarie 2019, în jur de 180.000 de migranți moldoveni aflați în Federația Rusă urmau să scape de sancțiunile impuse în urma încălcării unor prevederi ale legislației migraționale ruse.

Postările făcute pe pagina lui Igor Dodon în timpul perioadei pre-electorale și campaniei electorale indică asupra rolului său activ în promovarea PSRM-ului ca și concurent electoral în alegerile parlamentare din 2019. Includem mai jos o mică descriere a celor mai populare postări ale paginii lui Igor Dodon:

18 noiembrie 2018. Igor Dodon participă la *Marșul și Mitingul Național al PSRM*. Postarea de pe pagina sa spune: „În 2019, se împlinesc 10 ani de când Moldova e guvernată de alianțele **euro-unioniste**, ani în care țara a sărăcit, lumea a plecat, speranța de viață a oamenilor s-a redus. Dar toate au un sfârșit. Oamenii nu-i mai suportă pe cei de la guvernare. În februarie, puterea în Republica Moldova se va schimba. Vine timpul nostru, al socialiștilor.”¹⁹¹

12 decembrie 2018. Pagina lui Igor Dodon anunță deschiderea unui call-center prin intermediul căruia cetățenii Republicii Moldova pot afla informații despre „amnistia migrațională” agreată între Igor Dodon și Vladimir Putin („Acordul celor doi Președinți”).¹⁹²

¹⁸⁹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69493062025384>.

¹⁹⁰ <https://ok.ru/igor.dodon1/album/770306690984/877723746472>.

¹⁹¹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/68994015805608>

¹⁹² <https://ok.ru/igordodoni/topic/69114429292712>

Video-ul atașat postării, prin care se explică cine sunt beneficiarii, care este perioada și cum va funcționa „amnistia migrațională”, are peste 4.1 milioane de vizualizări și aproape 20 mii de aprecieri.¹⁹³ Acest video este cel mai popular conținut plasat pe pagina lui Igor Dodon. Pentru comparație, același video plasat pe pagina de Facebook a lui Igor Dodon a acumulat doar aproximativ 90 mii de vizualizări și 2 mii de aprecieri.

11 februarie 2019. Postarea lui Igor Dodon, în care mulțumește Federației Ruse pentru sprijinul acordat în eliberarea celor doi piloți moldoveni ținuți ostatici de către talibani în Afganistan, împreună cu video-ul atașat, a fost una dintre cele mai comentate postări în perioada analizată.¹⁹⁴ Video-ul atașat postării, intitulat *„Eliberarea piloților moldoveni de la talibani”*, conține secvențe care surprind sosirea în țară a celor doi piloți eliberați. Acesta a acumulat peste 700 mii de vizualizări și 6 mii de aprecieri, având peste 4 mii de comentarii și 350 de distribuiri.

19 februarie 2019. „Linia directă cu Igor Dodon” destinată pentru a răspunde întrebărilor utilizatorilor Odnoklassniki a acumulat peste 533 mii de vizualizări, 7 mii de aprecieri, 2.8 mii de comentarii și 645 de distribuiri.¹⁹⁵

23 februarie 2019. Secvența din cadrul emisiunii „Механизм действия” cu Elena Pahomova,¹⁹⁶ în cadrul căreia Igor Dodon acuză holdingul Sheriff de acțiuni concertate cu Vladimir Plahotniuc în vederea corupției în favoarea Partidului Democrat în alegerile parlamentare din 2019 a alegătorilor din stânga Nistrului, a acumulat peste 290 mii de vizualizări, 3 mii de aprecieri, 1.2 mii de comentarii și 379 de distribuiri.¹⁹⁷

24 februarie 2019. În ziua alegerilor parlamentare din Republica Moldova, pe pagină este publicat un video în care Igor Dodon, în limba rusă, îndeamnă alegătorii să uite de geopolitică și să hotărască pe cine urmează să voteze, prin a răspunde la întrebarea: „Suntem oare mulțumiți de ceea ce s-a întâmplat în ultimii 10 ani?”¹⁹⁸

¹⁹³ <https://ok.ru/video/801731185320>.

¹⁹⁴ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69434422640808>

¹⁹⁵ <https://ok.ru/live/964558003880>.

¹⁹⁶ <http://www.ntv.md/index.php?do=cat&category=mehanizm>.

¹⁹⁷ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69498004160680>.

¹⁹⁸ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69499417641128>

Audiență și comentarii

Un interes aparte îl reprezintă interacțiunea utilizatorilor care urmăresc profilul și pagina oficială ale lui Igor Dodon. Comentariile de cele mai multe ori sunt scrise în limba rusă. În marea majoritate a cazurilor, discuțiile nu reușesc să se înscrie într-un cadru logic de argumente pro și contra, fiind de obicei detur-nate de comentarii care nu au legătura cu subiectul postării.

Astfel, pe lângă persoanele care își exprimă opiniile vizavi de un anumit subiect, există un grup de comentatori care, indiferent de conținutul postării și al discuțiilor premergătoare, postează același tip de mesaje: pro-Igor Dodon, pro-PSRM, pro-Federația Rusă, anti-SUA, anti-NATO, anti-UE.

Aceștia au un tipar similar: identitate ascunsă și/sau profil fals și comentarii identice și repetitive sub marea majoritate a postărilor de pe pagina și grupul lui Igor Dodon.

Comentariu
de pe pagina
Odnoklassniki
a lui Igor
Dodon

Василий Мошняга

2 Feb

Я считаю что Додон будет хорошим президентом, он и так сделал очень многое если бы не эти твари которые ставят ему палки в колеса была бы ещё лучше.

Раньше был товарооборот с Россией люди выращивали овощи фрукты. А сейчас с этой Европой вывозят на 70 процентов меньше продукции

Василий Мошняга

Или вам нравится ситуация на Украине туда тоже пришла Европа

De obicei, aceste mesaje reiterează teme specifice ale propagandei rusești, dar și mesaje denigratoare și limbaj licențios, transformând secțiunile de comentarii din comunitățile lui Igor Dodon în adevărate panouri de diseminare a propagandei ruse și a limbajului de ură. Deși Odnoklassniki are opțiunea de a modera comentariile pentru a preveni discursul de ură, pagina oficială de Odnoklassniki a Președintelui Igor Dodon nu este moderată pentru a preveni astfel de manifestări ale urii și intoleranței.

Comentatorii constanți din comunitățile pro-Igor Dodon sunt foarte activi, generând și cel mai mare număr de comentarii, astfel maximizându-și potențialul impact asupra utilizatorilor care urmăresc pagina și grupul oficial ale lui Igor Dodon în rețeaua Odnoklassniki.

Pe lângă comentatorii constanți, marea majoritate a celor care comentează sporadic în comunitățile Odnoklassniki ale lui

Igor Dodon, promovează opțiuni care se înscriu în narațiunea pro-rusă, pro-Igor Dodon și pro-PSRM. Acestea pot fi parafrazate prin: "Dacă votezi PSRM, votezi Igor Dodon. Dacă votezi Igor Dodon, votezi pentru Federația Rusă". Această narațiune este susținută și de mesaje și imagini anti-UE, anti-NATO și anti-România (vezi anexa).

Comentatorii sporadici care se poziționează împotriva lui Igor Dodon și a PSRM-ului adoptă de cele mai multe ori o abordare pasivă, încercând să combată sau să chestioneze comentariile generate de către susținătorii lui Igor Dodon. Însă, comentariile lor sunt asaltate de atacurile injurioase ale comentatorilor pro-Igor Dodon.

Temele principale ale comentariilor generate de către utilizatorii Odnoklassniki pe pagina oficială a lui Igor Dodon

Identitatea națională

Limba și istoria Republicii Moldova generează discuții aprinse în comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon. Astfel, comentariile reamintesc despre disensiunile existente în societatea moldovenească cu privire la limba vorbită, identitatea etnică, atitudinea față de unirea Republicii Moldova cu România și interpretarea trecutului istoric.

Comentariile cu privire la identitatea națională de cele mai multe ori nu sunt doar textuale, fiind reprezentate de o serie de imagini și uneori însoțite de un text. În mod vizibil, atât imaginile, cât și textul alăturat sunt preluate din alte surse și plasate repetitiv de către utilizatorii Odnoklassniki pentru a-și manifesta opinia cu privire la identitatea națională.

Moldovenismul etnic

Moldovenismul etnic este una dintre temele centrale ale comentariilor generate în comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon. Moldovenismul etnic este văzut ca fiind în contradicție și opoziție cu tot ce poate fi asociat cu România, dar în același timp, este un moldovenism docil Federației Ruse. Asocierea cu măreția și puterea nemărginită a Federației Ruse este inevitabilă și dezirabilă în concepția celor care promovează această abordare și este de neacceptat orice altă alternativă de orientare a țării. Moldovenismul etnic este construit în jurul identității moldovenești, definit de „limba moldovenească”, teritoriul istoric al Principatului Moldovei și drapelul roșu cu cap de bour asociat acestui Principat.

Luând în calcul că toate aceste elemente ale moldovenismului etnic se regăsesc în discursul și programul politic al lui Igor Dodon, el fiind principalul promotor al acestuia - Igor Dodon și, prin transfer, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova devin automat opțiunea politică a celor care se declară „stataliști”. În comentarii, au fost regăsite astfel de îndemnuri electorale: „pentru Moldova, pentru Dodon, pentru Socialiști, pentru Uniunea cu Rusia”, „cetățenii Moldovei împreună cu Rusia, pentru pace și autoapărare, votăm pentru socialiștii-moldoveniști.”¹⁹⁹ Moldovenismul, din perspectiva comentatorilor, este compatibil doar cu politica externă orientată către Federația Rusă.

Sentimente anti-românești (românofobie)

Românofobia este folosită ca și contraargument în diferite contexte. Pe de o parte, românii sunt diabolizați prin invocarea alianței României cu Germania nazistă în cel de-al doilea război mondial. Crimele de război ale lui Ion Antonescu sunt invocate cu scopul de a promova o detașare istorică față de România și de a glorifica trecutul sovietic al Republicii Moldova independente. În raport cu România sunt folosiți termenii de „ocupant” și „jandarm”. Pe de altă parte, imaginea generală a românilor este suprapusă cu cea a romilor care trăiesc în sărăcie, cu scopul de a discredita orice asociere identitară a moldovenilor cu cea a românilor. Imaginea sărăciei romilor este invocată și cu scopul de a ridiculiza avantajele unei integrări europene a Republicii Moldova. Lidera pro-europeană de opoziție, Maia Sandu, este catalogată de unii comentatorii constanți pro-PSRM ca fiind neofascistă pentru că, în opinia acestora, Maia Sandu și-ar dori unirea Republicii Moldova cu România.

Anti-americanism

De cele mai multe ori, printre utilizatorii Odnoklassniki nu există o disociere foarte clară între SUA și NATO. Statelor Unite le sunt imputate aceleași lucruri ca și Alianței Nord-Atlantice: declanșarea războaielor la nivel global, imixtiunea în afacerile interne ale statelor, ocuparea teritoriilor suverane. Pe lângă aceasta, „America”, împreună cu țările europene, sunt acuzate de blocarea creșterii economice a Federației Ruse prin introducerea sancțiunilor economice. Anumiți politicieni percepuți ca fiind pro-europeni sunt etichetați drept „agenți americani” în serviciul politicilor

¹⁹⁹ <https://ok.ru/igordodoni/topic/69388008276136>.

anti-rusești ale Washingtonului. În topul acestor politicieni se regăsește Maia Sandu, care este acuzată că ar îndeplini „misiunea de a șterge statul Republica Moldova de pe harta lumii.”

Discreditarea NATO

Alianța Nord-Atlantică (NATO) este portretizată ca o organizație agresivă. Comentatorii anti-NATO susțin că aderarea Republicii Moldova la NATO ar însemna automat declanșarea unei agresiuni la adresa Federației Ruse și a stabilității interne a Republicii Moldova. Republicii Moldova îi sunt prezentate două opțiuni: să rămână un stat neutru și prieten cu Federația Rusă sau, în caz contrar, să dispară ca țară fiind ocupată de către „NATO-România-SUA”. Unii comentatori au chemat în numele PSRM-ului alegătorii să salveze țara de „NATO-România-SUA”.

Discreditarea Uniunii Europene

Uniunea Europeană este considerată cauza principală a degradării creștinismului în Republica Moldova. Cea mai vizibilă propagandă negativă împotriva Uniunii Europene, pe rețeaua de socializare Odnoklassniki, este legată de protecția garantată a drepturilor minorităților sexuale, fiind generată de sentimente homofobice. În opinia comentatorilor, Uniunea Europeană acceptă și „promovează” homosexualitatea și transexualitatea și, în rezultat, persoanele LGBT ajung să domine statele membre ale UE și să își impună orientarea sexuală inclusiv asupra copiilor sau a altor categorii de persoane.

În plus, comentatorii Odnoklassniki sugerează că Republica Moldova nu are nicio putere de decizie în raport cu Uniunea Europeană și că deciziile Uniunii Europene sunt impuse forțat și contrar intereselor naționale ale Republicii Moldova. Uniunea Europeană mai este blamată și pentru actele de corupție ale politicianilor care s-au declarat pro-europeni.

În general, Uniunea Europeană este prezentată prin prisma unei Români sărace, o Românie care prin înțelegerea cu Uniunea Europeană încearcă să ocupe și să subjuge teritoriul Republicii Moldova. În acest context este inclusă și imaginea Maiei Sandu care, potrivit imaginii postate, prin promovarea unei viziuni pro-europene, promovează automat și unirea dintre Republica Moldova și România.

Glorificarea trecutului sovietic

Comentatorii pro-Dodon glorifică trecutul Moldovei sovietice. Utilizatorii Odnoklassniki invocă stabilitatea locurilor de muncă, prosperitatea economică a republicilor sovietice, prietenia între popoare - ca fiind motivele pentru care aceștia regretă dezmembrarea Uniunii Sovietice.

Pe lângă comentariile textuale, o bună parte a participanților la dezbateri au utilizat, ca metodă de transmitere a mesajului, postarea de meme (vezi Anexa). Astfel, utilizatorii care urmăresc comunitățile oficiale ale lui Igor Dodon, devin spectatori și ținte ale unei campanii care are elemente ale unui „război memetic” anti-occidental.

Concluzii

- Comentariile de susținere a lui Igor Dodon și a politicii pro-ruse a acestuia sunt considerabil mai multe față de comentariile care se pronunță împotriva lui. Majoritatea dintre acestea sunt scrise în limba rusă.

- Postările care conțin imagini cu Vladimir Putin sau alți oficiali ruși sau postările text cu privire la Federația Rusă generează de obicei un număr mai mare de comentarii față de celelalte postări.

- Replicile la adresa celor care se pronunță împotriva lui Igor Dodon sunt dure, insultătoare și injurioase. Comentatorii anti-Igor Dodon sunt etichetați ca fiind trolli, fasciști/naziști-români, provocatori etc.

- Comentatorii încearcă să transfere popularitatea electorală a lui Igor Dodon către Partidul Socialiștilor din Republica Moldova.

- Elementele propagandei rusești regăsite în discursul oficial al lui Igor Dodon sunt reluate în mod constant, reconfirmate și popularizate de comentatorii din comunitățile sale Odnoklassniki.

- Un șir de comentatori constanți, cu profiluri ascunse, promovează mesaje moldoveniste, anti-românești și anti-occidentale, indiferent de conținutul inițial al postărilor din comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon.

- Pe lângă faptul reiterării unor teme specifice ale propagandei rusești, comentariile anti-UE conțin mesaje denigratoare și limbaj licențios, transformând secțiunile de comentarii în adevărate panouri de diseminare a limbajului de ură.

 CONCLUZII

- În prezent, are loc o descreștere rapidă a numărului de utilizatori Odnoklassniki în Republica Moldova. Rețeaua de socializare pierde utilizatori din cauza migrării acestora către Facebook și alte rețele de socializare. În comparație cu Odnoklassniki, Facebook este perceput de către utilizatori ca fiind mai user-friendly și util. Astfel, în ceea ce privește rolul rețelelor sociale în informarea socio-politică și în dezbateri, asistăm în Republica Moldova la tranziția de la dualitatea Odnoklassniki/Facebook către o dominanță a Facebook-ului. Pe acest fundal, se poate constata și o tendință rapidă de „îmbătrânire” și ruralizare a utilizatorilor Odnoklassniki în Republica Moldova.
- În acest context, analiza evoluției numărului de membri ai celor mai mari comunități socio-politice Odnoklassniki din Republica Moldova a relevat o tendință de centralizare a punctelor de acces la informație. Are loc convergența unui număr foarte mare de utilizatori în jurul a câteva comunități-cheie Odnoklassniki, pe măsură ce comunitățile mai mici pierd utilizatori și/sau devin inactive.
- Ecosistemul de propagandă pro-rusă prin intermediul Odnoklassniki în Republica Moldova (grupuri de socializare pro-ruse, paginile actorilor politici de orientare pro-rusă și paginile unor mass-media de limbă rusă) a rămas activ și vizibil. Totuși, putem vorbi de o stagnare a creșterii numărului de membri în comunitățile mai mici, iar tendința de centralizare în acest ecosistem se manifestă prin convergența utilizatorilor către comunitățile oficiale în Odnoklassniki ale Președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, promotor al parteneriatului strategic cu Federația Rusă.
- În general, partidele politice din Republica Moldova aleg să își promoveze prin intermediul rețelelor de socializare figurile liderilor de partid (formali sau informal), punând mai puțin accent pe vizibilitatea partidului sau a altor membri din cadrul partidelor.
- Pagina oficială a lui Igor Dodon este cea mai populară pagină a unui actor politic în rețeaua Odnoklassniki. Simbioza dintre Președintele Igor Dodon și PSRM, care implică transferul de imagine de la Igor Dodon către PSRM,

este valabilă și pentru comunicarea politică a celor două entități în Odnoklassniki. Postările din comunitățile Odnoklassniki ale lui Igor Dodon din perioada pre-electorală și din campania electorală au ca scop instrumentalizarea popularității lui Igor Dodon pentru maximizarea scorului electoral al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

- Considerând popularitatea comunităților lui Igor Dodon în Odnoklassniki, secțiunile de comentarii de pe pagina și grupul lui Igor Dodon au fost în campania electorală parlamentară din 2019 cele mai active platforme de discuții, dezbateri și interpretări a diferitor evenimente socio-politice din Odnoklassniki în Republica Moldova.
- O multitudine de mesaje din secțiunile de comentarii de pe pagina și grupul lui Igor Dodon, scrise în special de către utilizatori cu identitate ascunsă și/sau profil fals, reiterează teme specifice ale propagandei rusești, dar și mesaje denigratoare și limbaj licențios, transformând secțiunile de comentarii din comunitățile lui Igor Dodon în adevărate panouri de diseminare a propagandei ruse și a limbajului de ură. Deși Odnoklassniki are opțiunea de a modera comentariile pentru a preveni discursul de ură, moderarea nu a fost făcută, nici măcar pe pagina oficială de Odnoklassniki a Președintelui Igor Dodon.
- Pe lângă comentariile textuale, o bună parte a participanților la dezbateri au utilizat, ca metodă de transmitere a mesajului, postarea de meme. Astfel, utilizatorii care urmăresc comunitățile oficiale ale lui Igor Dodon, devin spectatori și ținte ale unei campanii care are elemente ale unui "război memetic" anti-occidental.
- Odnoklassniki a rămas și în cadrul alegerilor parlamentare din Moldova din 24 februarie 2019 un mediu important pentru comunicare politică, chiar dacă influența Facebook în acest sens a fost mult mai semnificativă. Posibilitățile de penetrare a audienței de către Odnoklassniki în Moldova pot cu ușurință să rivalizeze cu posturi TV cu acoperire națională. În același timp, Odnoklassniki este un mediu propice pentru targetarea informațională a unui grup demografic considerat cel mai vulnerabil la știri false și dezinformare - populația în vârstă din mediul rural.

ANEXĂ.

„Război memetic” pe platforma de comentarii a paginii lui Igor Dodon din odnoklassniki

Figura nr. 1

Imagine stânga: „Ține minte... Lumea a fost salvată de soldatul sovetic!”

Imagine dreapta: Coperta cărții lui Vasilii Stati „Moldovenii - nu sunt români”.

Figura nr. 2

Imagine stânga: O familie cu copii, stând în fața uneiocioabe improvizate din gunoaie. Text: „Noi suntem Români.”

Imagine dreapta: Un grup de copii stă în fața unui șir de case dărâmate, iar în ograda acestora se vede un morman de gunoaie. Text: „Veniți la noi în România! Este puțin neplăcut, dar în schimb suntem sub protecția NATO și UE!”

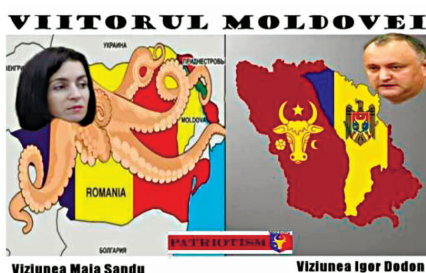
Figura nr. 3

Imagine: „Jandarmul român nu va fi la noi stăpân”

Text: „Luați aminte: FMI-ul nu dă bani! Nu dă... Dă credite pe care le veți întoarce prin copiii, sângele, pământul și companiile voastre... Acum este clar?”

Figura nr. 4

Imagine: Maia Sandu e pentru România Mare, Igor Dodon e pentru Moldova Mare.

Figura nr. 5

Imagine: Moldova subjugată de către România

Figura nr. 6

Поддержим нашего президента
Игоря Додона !

Румыния и Евросоюз пытаются оккупировать
наши земли. За 25 лет они уничтожили всё в
стране, мы умираем от их ДЕРЬМОКРАТИИ !

Text: „Să îl susținem pe președintele nostru, Igor Dodon! România și Uniunea Europeană încearcă să ne ocupe pământurile noastre. Timp de 25 de ani, ei au distrus totul în țară, noi murim în urma *Rahatocrației* lor!”

Notă: Această imagine a fost utilizată și în campania electorală din SUA, unde în postura de diavol era reprezentată Hillary Clinton.

Figura nr. 7

Text: „Niciodată nu vom fi frați cu aceste jivine!”

Notă: Deși autorul sugerează că poza ar fi fost făcută în Chișinău în timpul celui de-al doilea război mondial, aceasta este de fapt făcută în Ivano-Frankivsk în octombrie 1941.

Figura nr. 8

Text: „Tu decizi unde va trăi copilul tău.”

Imagine stânga: „În o colonie de sclavi pentru „peder-aștii” și pedofilii occidentali” sau

Imagine dreapta: „Într-un stat puternic necucerit de nimeni și niciodată”.

Figura nr. 9

Text: „Moldova îl alege pe Putin”.

Figura nr. 10

Text: „Datele istorice arată: VESTUL nu trebuie crezut NICIODATĂ! Cuvântul „NICIODATĂ” trebuie evidențiat de trei ori și învățat pe de rost.”

Figura nr. 11

Imaginea Maiei Sandu însoțită de textul:

„Bună ziua! Eu sunt agentul SUA, care trebuie să îndeplinească misiunea Departamentului de Stat de a șterge de pe harta lumii statul Republica Moldova. Voi sunteți români, Voi sunteți europeni, Voi veți trăi așa cum vă va spune Departamentul de Stat. Și nouă nu ne pasă ce voi gândiți și ce vreți. Dușmanul nostru este Rusia, țineți minte asta.

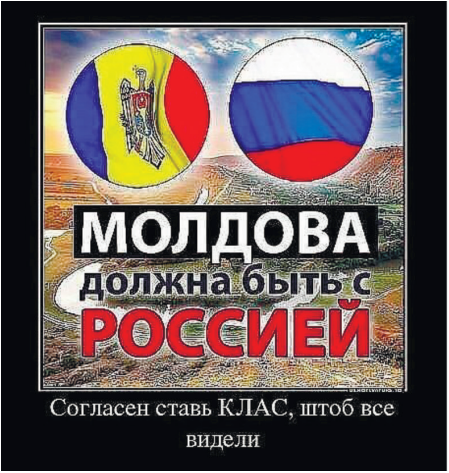
	Dacă veți vota pentru mine, Departamentul de Stat îmi va plăti un miliard de dolari. Apoi, miniștrii voștri vor fi – americanii, georgienii, lituanienii și noi împreună vă vom transforma viața în iad. Noi vorbim mult despre democrație și drepturile omului, dar astea sunt doar cuvinte. După alegeri, vom avea o dictatură militară, iar oamenii vor rămâne fără niciun drept. Slujesc poporului american!”
Figura nr. 12 В случае Третьей Мировой войны, страны, которые приютили на своих территориях НАТО, исчезают с лица Земли первыми. НАТО-нам-НЕ НАДО народы мира НА ВЫХОД НАТО в Румынии, Польше, Прибалтике, Берлине+	Imaginea Angelei Merkel însoțită de textul: „În situația în care va fi cel de-al treilea război mondial, țările care au găzduit NATO pe teritoriul lor, vor dispărea primele de pe fața pământului. NATO-nouă nu NE TREBUIE. Popoarele lumii”
Figura nr. 13 МОЛДОВА должна быть с РОССИЕЙ Согласен ставь КЛАС, штоб все видели	Text: „MOLDOVA trebuie să fie cu RUSIA. Dacă sunteți de acord APRECIAȚI, ca să vadă toți.”

Figura nr. 14

Text: „Toată esența terorismului mondial”.

Figura nr. 15

Text: „În această zi, o sută de ani în urmă, regele României, Ferdinand I, a lichidat Republica Democratică Moldovenească. Încă mai credeți în poveștile despre buna „Mamă România”?”

Figura nr. 16

Texte:

Imaginea 1: „Născut în URSS”

Soviet Cat

Почему в СССР жилось всем хорошо, что хорошего в С...

Imaginea 2: „Am slujit (UR-SS-ului)”

Video 3: „De ce în URSS toți au trăit bine; ce a fost bine în URSS la nivelul vieții?”.

[illegible]

[illegible]

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines, typical of notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

[illegible]